

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนามาตรฐานสากล (Global mindedness) แบ่งการนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับสำนักสากล ประกอบด้วยหัวข้อย่อย ดังนี้

ความเป็นมาและการพัฒนาการวัดสำนักสากล, ความหมายและองค์ประกอบสำนักสากล และสำนักนานาชาติ, การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก, การคิดคำนึงถึงโลกในศตวรรษที่ 21, ความเป็นพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21, การวัดสำนักสากลและมาตรที่เกี่ยวข้อง, การวิจัยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อสำนักสากลหรือสำนักนานาชาติ, ทฤษฎีการเข้าใจชนชาติอื่น

ตอนที่ 2 มโนทัศน์ในการวัดเจตคติ ประกอบด้วยหัวข้อย่อย ดังนี้

แนวความคิดในการวัดเจตคติ, ประเภทของมาตรเจตคติ, มาตรฐานการประมาณค่าของลิเคิร์ต, มาตรจำแนกความหมาย, ขั้นตอนการพัฒนามาตรวัด

ตอนที่ 3 โมเดลลิสเรลและการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ตอนที่ 1 มโนทัศน์เกี่ยวกับสำนักสากล

ความเป็นมาและการพัฒนาการวัดสำนักสากล

ภาวะตึงเครียดระหว่างนานาชาติ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง ในช่วงปี ค.ศ. 1945-1950 ทำให้นักวิชาการบางส่วนได้หันมาทบทวนถึงผลกระทบของลัทธิชาตินิยม (Nationalism) ซึ่งเป็นปัญหาอันเนื่องมาจาก ความรู้สึกจงรักภักดีของบุคคลต่อชาติ รวมถึงหมู่ชนที่มีชาติพันธุ์ ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมเดียวกับตน การปรารถนาให้ชาติของตนเป็นอิสระ มั่นคง เข้มแข็ง และปลอดภัย กระแสชาตินิยมนี้มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 โดยเน้นการเป็นชาตินิยมแบบเชื้อชาติ (Biological Nationalism) โดยเชื่อว่ามนุษย์ทุกเชื้อชาติมีความสามารถไม่เท่าเทียมกัน เห็นความสำคัญของเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ของตนเหนือเชื้อชาติเผ่าพันธุ์อื่น ก่อให้เกิดการขยายประเทศและอาณัติจักรของบรรดาชาติมหาอำนาจ จนกลายมาเป็นเหตุแห่งความขัดแย้งและการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ดังปรากฏในสงครามโลกครั้งที่สอง

จากเหตุการณ์ดังกล่าว นักวิชาการตะวันตกจึงเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับลัทธินานาชาตินิยม (Internationalism) หรือ สากลนิยม (Universalism) มากขึ้น โดยเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน ดังนั้นมนุษย์จึงพึงได้รับสิทธิต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงการมี เพศ ชนชั้น และเชื้อชาติที่ต่างกัน

พยายามที่จะทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างชาติ (international understanding) รวมถึงการติดต่อข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural contact) กล่าวคือ ประเทศต่างๆ ล้วนอยู่ในสังคมโลกที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงควรเห็นความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ นำไปสู่การกำหนดกฎหมายระหว่างประเทศ และการตั้งองค์การระหว่างประเทศขึ้นในระยะต่อมา เพื่อใช้ในการจัดระเบียบโลกและสร้างระบบถ่วงดุลอำนาจมิให้ชาติใดชาติหนึ่งมีอำนาจเหนือชาติอื่น อันจะนำมาซึ่งสันติภาพของสังคมโลก (Hett, 1993; Sampson and Smith, 1957; จุมพล หนิมพานิช, 2529; นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี และพิศवास ปทุมต์ตรังยี, 2540)

นอกเหนือจากมาตรการดังกล่าวองค์การยูเนสโก (UNESCO) และนักวิชาการบางส่วน ได้เห็นความสำคัญกับการพัฒนาสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีในเกิดขึ้นในโลก โดยจัดการประชุม “Tensions That Cause Wars” and “Toward World Understanding” ในปี 1948 ซึ่งมีวิธีดำเนินการโดยการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดสำนึกนานาชาติ (education for worldmindedness) หรือทราบกันในนามของ โลกศึกษา (global education) (Saxtion, 1995)

ต่อมาเมื่อผู้ศึกษาเกี่ยวกับ สำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) และให้ความหมายที่เน้นถึงความรู้สึกและค่านิยมเกี่ยวกับการยอมรับบุคคลซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะ ท้องถิ่นที่อาศัย, ศาสนาที่นับถือ, และเชื้อชาติ และเป็นการให้นิยามความหมายใช้ตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่ง Der Karabetian, Shang and Hsu (1983) กล่าวว่า นิยามข้างต้นนั้นมีความเฉพาะ และไม่กว้างขวางครอบคลุมกับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างสังคม ภาวะเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรฐานสำนึกนานาชาติ (Worldmindeness Scale) ของ Sampson and Smith ที่สร้างขึ้นเมื่อปี 1957 ก็ได้รับข้อติติงจากนักวิชาการในช่วงต่อมามีข้อจำกัดในการนำมาใช้ในปัจจุบัน พิจารณาจากข้อคำถามมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอคติเกี่ยวกับเชื้อชาติ (racial prejudice), ความเป็นปรปักษ์กันโดยการไม่ให้การศึกษาแก่เชื้อชาติอื่น, และการอ้างถึง รัฐบาลโลก, ตำรวจโลก ดังข้อคำถามต่อไปนี้ “เป็นความคิดที่ดี ถ้าทุกเชื้อชาติแต่งงานข้ามชาติกันได้ จนกระทั่งมีเพียงเชื้อชาติเดียวในโลก” จากข้อความนี้จะเห็นได้ว่าเป็นแนวคิดที่ไม่ได้รับการยอมรับในปัจจุบัน ทั้งยังเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับสำนึกนานาชาติ และลัทธิพหุนิยม เนื่องจาก ขาดความชื่นชมในความหลากหลายของชาติพันธุ์ และถึงแม้เราจะเป็นมนุษยชาติร่วมกันอยู่ แต่ทว่าเราก็ไม่มีวันที่จะเป็นสมาชิกร่วมเผ่าพันธุ์หนึ่งเดียวอันเป็นสากลได้ บางข้อความนั้นอาจทำให้ผู้ตอบตอบไม่ตรงกับความคิดเห็นของตน แต่ตอบข้อคำถามตามความต้องการของสังคม เช่น “โดยธรรมชาติเรามักคิดว่าบางเชื้อชาติมีสติปัญญาต่ำกว่าเชื้อชาติเรา”, “เป็นเรื่องผิดพลาดที่พวกเราจะสนับสนุนบางเชื้อชาติให้มีการศึกษาที่ดี เพราะเขาอาจใช้ความรู้ที่นั่นมาต่อต้านพวกเราในภายหลัง” ซึ่งข้อคำถามที่ยกตัวอย่างมาดังกล่าว

อาจมีผลอย่างมากในการตอบและไม่น่าจะเป็นประโยชน์ เมื่อนำมาใช้ในปัจจุบัน (Corcoran and Fischer, 1987; Hett, 1993; นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี และพิศวาส ปทุมต์ดรงค์, 2540)

นอกจากนี้มาตรสำนึกนานาชาติ ยังยึดติดอยู่กับ ลัทธินานาชาติ และลัทธิชาตินิยม ว่าเป็น 2 ขั้ว ที่ตรงข้ามกันมากกว่าที่จะรวมเข้าไว้ด้วยกัน และนั่นเป็นข้อตกลงที่อ่อน เนื่องจากไม่มีวรรณคดีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยใดบ่งชี้ว่า บุคคลนั้นไม่สามารถภาคภูมิใจในประเทศและโลกในขณะเดียวกัน เพราะทั้งสองสิ่งไม่ใช่สิ่งที่ตรงกันข้ามกัน (Barnes and Curlette, 1985) สอดคล้องกับ Jarolimek (1971) ซึ่งเห็นว่า การสอนวรรณคดีที่ถูกต้องเกี่ยวกับโลก ไม่ใช่สิ่งที่จะขัดแย้งกับการให้ความรู้พื้นฐานในเรื่องความรักภักดีต่อชาติของเด็ก แต่กลับเป็นการส่งเสริมซึ่งกันและกันมากกว่า กล่าวได้ว่า คนจะไม่รักครอบครัวของเขาน้อยลงไปเลย เพียงเพราะเขามีความเข้าใจ สงสารและเห็นใจถึงปัญหาของชุมชนของเขาเอง เช่นเดียวกับ บุคคลก็จะไม่รักประเทศของเขา น้อยลง เพียงเพราะว่าเขา มีความเข้าใจในสังคมโลกได้ดี ยิ่งไปกว่านั้น ความเข้าใจต่อสภาพแวดล้อมโลก จะส่งผลให้คน เข้าใจถึงสภาพแวดล้อมท้องถิ่น และก่อให้เกิดการลงมือปฏิบัติในระดับท้องถิ่นได้ ซึ่งส่งผลดีต่อโลกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ คานธี ที่ว่า “เราจะเป็นนักสากลนิยมโดยมิได้เป็นนักชาตินิยมไม่ได้ ความเป็นสากลนิยมจะมีขึ้นได้ต่อเมื่อมีความเป็นชาตินิยม” กรุณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย (2527)

ด้วยความไม่สอดคล้องของสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) ในสภาพการณ์ปัจจุบัน Barner and Curlette (1985), Hett (1993), และ Schmidt (1975) จึงได้หันมาใช้คำใหม่ว่า สำนึกสากล (Global-mindedness) โดยได้ศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อกำหนดนิยามและองค์ประกอบใหม่ ดังปรากฏใน มาตรสำนึกสากลสำหรับเด็ก (Global-mindedness Scale for Youngsters) สร้างขึ้น โดย Schmidt (1975) และมาตรสำนึกสากล (Global-mindedness) ที่ Hett ได้พัฒนากรอบแนวคิด เพื่อให้เป็นปัจจุบันมากขึ้น รวมถึงได้ใช้ความก้าวหน้าทางสถิติมาใช้ในการกำหนดโครงสร้างของมาตร โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ สำนึกนานาชาติและสำนึกสากลจึงมีความเป็นมาเป็นไปหรือรากฐานที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ความหมายและองค์ประกอบของสำนึกสากลและสำนึกนานาชาติ

Hett (1993) กล่าวว่า สำนึกนานาชาติ เป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาความเข้าใจของสำนึกสากล การทราบถึงนิยามและองค์ประกอบของสำนึกนานาชาติ และ สำนึกสากล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องสร้างขึ้นเป็นอันดับแรก

Sampson and Smith (1957) กล่าวว่า สำนึกนานาชาติ (worldmindedness) เป็นคุณลักษณะที่เป็นเจตคติ (worldmindedness attitude) พร้อมทั้งได้นิยามความหมายและองค์ประกอบของ สำนึก

นานาชาติ ว่าหมายถึง กรอบที่ใช้อ้างอิง หรือการให้ความสำคัญกับคุณค่าในเรื่องของการมองโลกเกี่ยวกับปัญหาของมนุษยชาติมากกว่าการเป็นคนของชาติใดชาติหนึ่งโดยเฉพาะ ประกอบด้วย 8 มิติ ได้แก่ ศาสนา (religion), การอพยพย้ายถิ่น (immigration), การปกครอง (government), เศรษฐกิจ (economics), ความรักชาติ (patriotism), เชื้อชาติ (race), การศึกษา (education), และ สงคราม (war)

นอกจากนี้ Sampson and Smith (1957) ยังชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างคำอื่นที่มีความใกล้เคียงกับ worldmindedness เช่นคำว่า international-mindedness ซึ่งมีความหมายเป็นการมีความสนใจและความรู้ในความสัมพันธ์ระดับนานาชาติ (International-mindedness as interest in or knowledge about international affairs) โดยกล่าวว่า บุคคลผู้ที่มีความสนใจหรือความรู้เกี่ยวกับนานาชาติในระดับสูง อาจเป็นบุคคลที่ไม่มีสำนึกนานาชาติ (Non-worldmindedness) อยู่เลยก็ได้ พร้อมทั้งได้เปิดประเด็นในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง international-mindedness และ worldmindedness ต่อไป

จากประเด็นความแตกต่างระหว่างการพิจารณา สำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) ว่าเป็น เจตคติ (attitude) แทนที่จะเป็นเรื่องของ ความรู้ (knowledge) นั้น Torney-Purta (1985) ยังได้จำแนกคำที่มีความใกล้เคียงกับ worldmindedness และ international-mindedness เพิ่มเติมอีก 2 คำ คือ คำว่า global awareness และ global concern โดยกล่าวว่า global awareness เป็นความรู้เกี่ยวกับโลก (knowledge of world affairs) ซึ่งจะพบว่าตัวแปรทำนายหลัก คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน, การติดตามอ่านข่าวต่างประเทศ และจำนวนปีที่เรียนวิชาสังคมศึกษา

สำหรับ Global concern เป็นเจตคติเกี่ยวกับโลก (attitudes toward global events and people in other nations) มีตัวแปรทำนายหลักคือ การติดตามอ่านข่าวต่างประเทศ, การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมนอกหลักสูตร และการติดตามดูข่าวต่างประเทศผ่านทางโทรทัศน์

จากนิยามความหมายดังกล่าวจึงสามารถจำแนกคำเหล่านี้ได้ว่า Global awareness เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับ international-mindedness ส่วนคำว่า Global concern มีความหมายใกล้เคียงกับ worldmindedness ซึ่งจากงานวิจัยของ Parker (1997) ใช้คำสองคำหลังนี้ในความหมายเดียวกัน

เมื่อพิจารณาความหมายของ สำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) ในแง่ของความหมายเชิงเจตคติ จึงถือได้ว่าเป็นการนิยามเจตคติประเภทหนึ่งองค์ประกอบ จากการแบ่งนิยามเจตคติออกเป็น 3 กลุ่ม โดย ชีระพร อูวรรณ โณ (2535) ดังนี้ นิยามเจตคติในกลุ่มแรก ระบุว่า เจตคติ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ ปัญญา อารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรม ซึ่งนักจิตวิทยาที่สนับสนุนแนวคิดนี้คือ Rosenberg and Hovland (1960) สำหรับกลุ่มที่สอง กล่าวว่า เจตคติมี 2 องค์ประกอบ คือ ด้านอารมณ์ความรู้สึกและด้านปัญญา โดย Rosenberg (1966) ได้สนับสนุนแนวคิดนี้ และกลุ่มสุดท้ายที่นิยามเจตคติว่ามีเพียงองค์ประกอบเดียวซึ่งสอดคล้องกับ สำนึกนานาชาติ (worldmindedness) ตาม

แนวคิดของ Sampson and Smith ที่นิยามเอาไว้ คือ องค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก (affective component) และนักจิตวิทยาผู้นำแนวคิดนี้คือ Thurstone (1959)

Thurstone กล่าวว่า เจตคติหมายถึงอารมณ์ความรู้สึกในทางสนับสนุนหรือต่อต้านที่หมายทางจิต และต่อมาเขาได้ย้่าว่า เจตคติ หมายถึง ความเข้มของอารมณ์ความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ ในทางสนับสนุนหรือต่อต้านที่หมายทางจิต ทั้งนี้ความรู้สึกทางบวก ได้แก่ ความชอบพอ การปกป้อง หรือ การทำดีกับที่หมายทางจิตนั้น ส่วนความรู้สึกทางลบ ได้แก่ การเกลียด ไม่ชอบ ทำลาย หรือมีปฏิกิริยาต่อต้านที่หมายทางจิต (Thurstone, 1959 อ้างถึงใน ชีระพร อุวรรณ โณ, 2535) สำหรับคำว่าที่หมายทางจิต (psychological object) อาจหมายถึง วัตถุ ความคิด แผนการกระทำ รูปแบบความประพฤติ อุดมการณ์ หลักจริยธรรม คำขวัญ หรือสัญลักษณ์ที่บุคคลอาจแสดงอารมณ์ความรู้สึกทางบวกหรือทางลบก็ได้

สำหรับนิยามของ สำนักสากล (Global-mindedness) ได้ปรากฏภายหลังจาก สำนักนานาชาติ (worldmindedness) จากการศึกษาของ Hett ในปี ค.ศ. 1993 เพื่อสร้างมาตรสำนักสากล (Global-mindedness Scale) โดยกล่าวว่า เดิมนั้นการพัฒนามาตรสำนักนานาชาติ (Worldmindedness Scale) มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับลัทธิชาตินิยม-ลัทธินานาชาติ มากเกินกว่าเป็นสิ่งที่สามารถรวมเข้าไว้ด้วยกันได้ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นอย่างมากมาย มาตรสำนักนานาชาติจึงเป็นเครื่องมือที่ไม่เหมาะในการนำมาใช้ในปัจจุบัน

Hett (1993) ได้ให้นิยาม สำนักสากล (Global mindedness Scale) ว่า เป็นทัศนระการมองโลกในลักษณะการพิจารณาตนเองในฐานะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโลก และมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อโลกในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง ซึ่งได้จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสมาคมวิชาชีพทางด้านเชื้อชาติ และศาสนา ขึ้นมาใหม่

เอกสารที่ Hett นำมาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ได้ 6 ประเภท ได้แก่ (1) งานวิจัยและเครื่องมือที่ใช้วัดสำนักนานาชาติ (Worldmindedness) และ ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก (global understanding), (2) แนวคิดของการเข้าใจระหว่างชาติ, (3) เอกสารงานของผู้รอบรู้ที่สนับสนุนลัทธิการให้ความเสมอภาคแก่ผู้หญิงเท่าเทียมกับผู้ชาย, (4) วรรณคดีเกี่ยวกับการศึกษาระหว่างชาติ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและผลของการพักอยู่อาศัยในต่างประเทศ, (5) เอกสารงานของนักจิตวิทยา สังคม, นักสังคมวิทยา, และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติวิจารณ์ของความสมดุลย์ เอกตนิยม และความรู้สึกของความรับผิดชอบต่อชุมชน และกลุ่มชน, และ (6) วรรณคดีเกี่ยวกับอนาคตนิยม

การสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับสมาคมวิชาชีพทางเชื้อชาติ และศาสนา โดย Hett ได้คัดเลือกผู้ได้รับการสัมภาษณ์ให้มีความหลากหลายทาง เพศ อายุ พื้นฐาน สัญชาติ สถานที่อาศัย และประสบการณ์ชีวิต จำนวน 14 คน อายุตั้งแต่ 22-60 ปี จาก 6 รัฐ ในประเทศสหรัฐอเมริกา จาก

ทั้งสิ้น 9 สัญชาติ (ชิลี, กัมพูชา, กรีก, อินเดีย, เลบานอน, แมกซิโก, ปาเลสไตน์, ไต้หวัน, สหรัฐอเมริกา)

หลังจากนั้น Hett ได้วิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ เพื่อจัดหมวดหมู่ของกลุ่มคำเพื่อพิจารณาความซ้ำของคำที่พบดีที่สุด ได้กลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับสำนักสากล มา 5 กลุ่มคำสำคัญๆ เป็นกรอบสำคัญในการสร้างข้อคำถามของมาตร ซึ่งประกอบด้วย

(1) การติดต่อสัมพันธ์กันของมนุษยชาติ (Interconnectedness of Humanity) ซึ่งกล่าวว่าการมีสำนักสากลคือ การตระหนักในความสัมพันธ์ของประชาชาติและคนทั้งมวลซึ่งเป็นการสัมพันธ์อันซับซ้อน และมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ โลกและความผูกพันในฐานะคนในครอบครัวเดียวกันของคนทั่วโลก

(2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Pluralism) กล่าวถึง บุคคลที่มีสำนักสากลจะชื่นชมและเห็นคุณค่าในความหลากหลายของวัฒนธรรมในโลก และรู้สึกสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างมาก

(3) จริยธรรมในการรับผิดชอบและการดูแลรักษา (Ethic of responsibility and care) กล่าวคือ บุคคลที่มีสำนักสากลจะเป็นผู้ตระหนักเกี่ยวกับคนที่อยู่ในแต่ละส่วนทั้งหมดของโลก ซึ่งแสดงให้เห็นโดยชัดเจนของความรับผิดชอบต่อศีลธรรมเพื่อผู้อื่น และผูกพันกับค่านิยมของชุมชน

(4) การมุ่งอนาคต (Futurist Orientation) กล่าวถึง บุคคลที่มีสำนักสากลจะตระหนักในเหตุการณ์ในระยะยาว เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และสังคม โลก โดยเน้นการร่วมมือในความสัมพันธ์ระหว่างชาติ และความเชื่อในเทคโนโลยีและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม

(5) พฤติกรรมเกี่ยวกับการสำนักสากล (Global-mindedness Behaviors) กล่าวคือ บุคคลผู้มีสำนักสากลจะสะท้อนให้เห็นในค่านิยมและเจตคติ ตลอดจนถึงพฤติกรรม เช่น การอาสาเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กรซึ่งเน้นการทำงานเพื่อพัฒนาโลกให้มีสภาวะที่ดีขึ้น การแสวงหาข้อมูลเหตุการณ์ในปัจจุบัน, สถานการณ์ทางการเมือง, และวัฒนธรรมอื่นๆ และการทำงานเกี่ยวกับประเด็นทางสิ่งแวดล้อม มีความเชื่ออย่างแน่อนว่าการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

ภายหลังจากการสร้างมาตรและวิเคราะห์องค์ประกอบแล้ว Hett (1993) พบว่า ข้อคำถามที่สร้างขึ้น สามารถจัดองค์ประกอบของมาตรสำนักสากลได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้สึกรับผิดชอบต่อ (Responsibility) หมายถึง การที่บุคคลได้ตระหนักอย่างลึกซึ้งต่อคนอื่นๆ ในทุกส่วนของโลก ด้วยความรู้สึกรับผิดชอบต่ออย่างมีศีลธรรมเป็นเบื้องต้น ต่อการพยายามและพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ในที่ใดที่หนึ่ง

2. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Pluralism) หมายถึง ความชื่นชมยินดีในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในโลก และเชื่อว่าวัฒนธรรมทั้งหมดนั้นมีคุณค่าที่จะแสดงให้เห็น

ปรากฏ ได้ด้วยการทำให้เกิดความพอใจในการสำรวจ และความพยายามเข้าใจกรอบวัฒนธรรม
อื่นๆ

3. ผลจากการกระทำ (Efficacy) หมายถึง ความเชื่อว่าการกระทำของบุคคลสามารถทำให้เกิด
เกิดผลที่แตกต่าง และความเชื่อว่าประเด็นความผูกพันในชาติและระหว่างชาติเป็นสิ่งสำคัญ

4. การมอง โลกเป็นศูนย์กลาง (Globalcentrism) หมายถึง การคิดในลักษณะที่ว่า อะไรเป็น
สิ่งที่ดีสำหรับสังคมโลก ไม่ใช่คิดเพียงแต่ว่าอะไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศของตน ความตั้งใจ
ที่จะพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานมาตรฐานโลก ไม่ใช่การยึดถือเผ่าพันธุ์เป็นศูนย์กลาง

5. การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interconnectedness) หมายถึง ความตระหนักและ
ความชื่นชมของการมีปฏิสัมพันธ์กับคนและชาติทั้งหมด ซึ่งเป็นผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของใน
โลก หรือความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นในครอบครัวของมนุษยชาติเดียวกัน

โดยบุคคลที่มีสำนึกสากล จะมีพฤติกรรมดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล มีแนวโน้มที่มีความสงสัยใคร่รู้, ยืดหยุ่น, ใจกว้าง ในสิ่งที่ยังมี
ความกำกวมหรือคลุมเคลืออยู่ และเปิดใจในการแสวงหาโอกาสที่จะรับฟังผู้อื่น และเรียนรู้ในสิ่งที่
มีความแตกต่างไปจากที่ตนเองเป็น

2. มีความเชื่อในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของมนุษยชาติ พิจารณาตรวจสอบตนเองใน
การติดต่อกับสังคมโลกที่กว้างใหญ่ มีความตระหนักในความเกี่ยวพันและเชื่อมโยงของคนในทุก
หนทุกแห่ง และมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโลกร่วมกัน

3. เป็นผู้ที่ชื่นชมในความหลากหลายในวัฒนธรรม เข้าใจในวัฒนธรรม และรู้ว่าวัฒนธรรมมี
ผลต่อ ทัศนระการมอง โลกและพฤติกรรมอย่างมาก แสวงหาความหลากหลายและความท้าทาย
ของประสบการณ์ต่างประเทศจะนำไปสู่ความสงบสุขในการดำรงชีวิตได้อย่างไร

4.ต่อต้านการมีอคติ ปฏิเสธการอคติทุกรูปแบบ รวมทั้งการอคติโดยการมองเชื้อชาติเป็น
ศูนย์กลาง ความอคติในความรักชาติ และความอคติเกี่ยวกับเชื้อชาติ เนื่องจากจะพบสิ่งที่ก้าวพ้นจาก
ความรู้ความเข้าใจอย่างพื้นๆของวัฒนธรรม, ศีลวิ, ศาสนา, และอื่นๆ ไปสู่สิ่งที่แก่นสาระของ
การแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันของมนุษย์โลก

5. เป็นนักกิจกรรม ดำรงชีวิตอยู่โดยมีการกระทำและความรู้สึกของการสร้างพลังอำนาจ
(empowerment) มีความเชื่อในความสำคัญในการกระทำบางสิ่งบางอย่าง ทั้งในระดับสังคมและ
ระดับนานาชาติ ด้วยความเชื่อว่าจะทำให้เกิดผลที่เปลี่ยนแปลงไป

6. ตระหนักเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เป็นการตระหนักถึงความเป็นไปในทางที่ดีของ
สิ่งแวดล้อมโลก

7. เข้าใจในความติดต่อสัมพันธ์ของสังคมโลก มีความรู้สึกว่าเป็นครอบครัวเดียวกันและ
การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวมนุษย์ และเห็นถึงประโยชน์ของการพัฒนาการติดต่อสัมพันธ์
ต่อวัฒนธรรมและชาติของตนกับวัฒนธรรมและชาติอื่นๆ

8. มีความรู้สึกรับผิดชอบและห่วงใยดูแล คือ ตระหนักในบทบาททางสังคม มีความรู้สึก
รับผิดชอบต่อคนอื่นๆ ที่อยู่ร่วมในสังคมโลก

9. มีความสามารถทางภาษา เชื่อว่าความสามารถในภาษาที่สองนั้นมีความสำคัญใน
การติดต่อสัมพันธ์กับสังคมอื่นๆ

10. มีความใฝ่รู้ กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ
โลก ตลอดทั้ง รักการอ่าน การพบปะกับคนจากประเทศต่างๆ และเข้าเรียนในวิชาที่มีประเด็นเกี่ยว
กับนานาชาติ

11. มีการรับรู้ในเชิงอนาคต คือมีมุมมองที่ยาวไกล และพยายามที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจ
ในเรื่องเกี่ยวกับอนาคต อันเป็นผลเนื่องมาจากของเหตุการณ์และพฤติกรรมในปัจจุบัน

จากการสร้างมาตรฐานนี้สากล โดย Hett (1993) จึงถือเป็นมาตรฐานที่มีองค์ประกอบที่มอง
ปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพรวมได้สอดคล้องและครอบคลุมกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่ามาตรฐาน
นานาชาติของ Sampson and Smith (1957) ซึ่งได้เน้นถึงได้ให้ความสนใจกับความขัดแย้งและ
สงคราม อันเนื่องมาจากความแตกต่างทาง ศาสนา การปกครอง เศรษฐกิจ ในช่วงหลังสงครามโลก
ครั้งที่สอง

การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก (Education for world citizenship)

เมื่อพิจารณาถึงการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลกนั้น เป็นการเตรียมเยาวชนให้สามารถ
ดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่ประเทศต่างๆ ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวัตถุดิบ
อาหาร พลังงาน เทคโนโลยี การค้า แม้กระทั่งการบริการ ดังนั้นการเป็นสมาชิกดีในสังคม จึงไม่
สามารถจำกัดขอบเขตเฉพาะชุมชน รัฐ หรือประเทศที่ตนเป็นสมาชิกเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึง
การเป็นสมาชิกที่ดีของโลกด้วย โดยกระบวนการในการปลูกฝังความเข้าใจโลก (Global
understanding) และเตรียมเยาวชนมีสำนึกในการพลเมืองโลก โดยจัดการศึกษาผ่านทางวิชาโลก
ศึกษา (global education) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาสังคมศึกษา (Collino and Zakariya, 1982;
Cogan, 1986)

โลกศึกษา เป็นวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ อาทิ สิทธิมนุษยชน สันติภาพ
ความขัดแย้ง สงครามและการลดอาวุธ การต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ
การเงินระหว่างประเทศ การค้าโลก เชื้อชาติและชาติพันธุ์ ประชากร ทรัพยากร อาหาร สิ่งแวดล้อม
พลังงาน คุณภาพอากาศและน้ำ ระบบการติดต่อสื่อสาร การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น (Eric, 1981; Tomey-Purta, 1982)

จากการศึกษาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับโลกศึกษาของนักเรียนมัธยมปีที่ 3 ในเขต กรุงเทพมหานคร ของ วันทนีย์ วงษ์นิ่ม (2531) พบว่า คุณลักษณะที่เป็นความคิดรวบยอดเกี่ยวกับโลกศึกษามี 8 คุณลักษณะที่สำคัญ คือ การพึ่งพาอาศัยกัน การมองโลกอย่างกว้างๆ วัฒนธรรม การร่วมมือกันระหว่างประเทศ ระบบความสัมพันธ์โลก สงครามและสันติภาพ ประเด็นสำคัญและปัญหาโลก การวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูล เหตุการณ์โลก ซึ่งผลการค้นพบสอดคล้องกับ ความคิดรวบยอดในการบูรณาการโลกศึกษากับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่อง ประเทศเพื่อนบ้าน จากงานวิจัยของ สุวรรณ วัฒนพันธ์พิทักษ์ (2533) ซึ่งความคิดรวบยอด ได้แก่ กลุ่มประเทศในภูมิภาคเดียวกันมีความเข้าใจอันดี ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การพึ่งพาอาศัยกัน การช่วยเหลือกัน และความสัมพันธ์อันดีจะนำไปสู่ความสงบสุขในภูมิภาค

นอกจากนี้ ศิริเพ็ญ บุรณศิริ (2532) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพ โดยการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องวิชาโลกศึกษา และความเป็นพลเมืองโลก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แล้วสรุปลักษณะความเป็นพลเมืองโลกออกเป็น 10 ด้าน คือ (1) การมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นพลเมืองดีของประเทศ (2) เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น (3) ยอมรับวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (4) เข้าใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ (5) ยอมรับในการนับถือศาสนาที่ต่างกัน (6) เข้าใจในความขัดแย้ง (7) ยอมรับแนวความคิดทางการเมืองของแต่ละสังคม (8) เข้าใจในสถานะเศรษฐกิจโลก (9) สนใจและติดตามข่าวเกี่ยวกับปัญหาของโลกและวิธีแก้ไข (10) ให้ความร่วมมือและส่งเสริมสันติภาพ ภายหลังจากเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นความเป็นพลเมืองดีกับนักเรียนแล้ว พบว่า นักเรียนเห็นด้วยกับลักษณะความเป็นพลเมืองโลกทั้ง 10 ประการ แต่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ มัธยมศึกษาปีที่ 6 จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่อง การมีความรับผิดชอบในฐานะความเป็นพลเมืองดีของประเทศ และความเข้าใจในความขัดแย้ง

จะเห็นได้ว่าประเด็นต่างๆ ที่มีการหยิบยกเข้ามาในวิชาโลกศึกษาในมีความคล้ายคลึงกับสำนักนานาชาติ (Worldmindedness) ของ Sampson and Smith ใน 5 มิติ คือ ศาสนา เชื้อชาติ การปกครอง เศรษฐกิจ สงคราม ยกเว้นในมิติในเรื่อง การอพยพย้ายถิ่น ความรักชาติ การศึกษา ซึ่งยังขาดการระบุที่เฉพาะเจาะจงในการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองโลก ดังนั้น โลกศึกษา จึงมีขอบเขตของประเด็นในการศึกษาที่กว้างมากกว่า สำนักนานาชาติ ตามนิยามของ Sampson and Smith ในเรื่อง สิทธิมนุษยชน สันติภาพ ความขัดแย้ง การต่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ ประชากร อาหาร สิ่งแวดล้อม พลังงาน คุณภาพอากาศและน้ำ ระบบการติดต่อสื่อสาร การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น

จากการศึกษาดังกล่าวจึงเป็นการเน้นย้ำว่า การศึกษาเพียงสำนักนานาชาติในปัจจุบันเป็นเรื่องที่ไม่เพียงพอกับยุคสมัยปัจจุบัน Hett (1993) จึงได้ศึกษาให้มีความหมายกว้างขึ้นโดยได้นิยามว่าสำนักสากล โดยรวบรวมเอาแนวคิดทั้งหมดสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบทั้งหมดเพื่อนำมา

ใช้พัฒนามาตรสำนึกสากล ซึ่งมีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้วัดประเมินผลก่อน และหลังเรียน วิชาโลกศึกษาได้อีกด้วย

การคิดคำนึงถึงโลกในศตวรรษที่ 21 (Global Thinking the 21st Century)

ปลายศตวรรษที่ 20 โลกมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญๆหลายอย่าง จากเดิมที่ชาติใดชาติหนึ่ง สามารถดำรงอยู่ได้อย่างอิสระ สามารถดำเนินกิจกรรมและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้เอง แต่ปัจจุบัน เศรษฐกิจและเทคโนโลยีการสื่อสารได้เชื่อมโยงคนทั้งโลกให้เป็นหนึ่งเดียว ปัญหาของโลกหลายอย่างจึงไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยชาติใดชาติหนึ่งเพียงลำพัง

ด้วยความตระหนักถึงความจำเป็นที่ทุกประเทศต้องร่วมมือกันปกป้องโลกร่วมกัน จากการประชุมสุดยอดสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (The United Nation Conference on Environment and Development: UNCED) ณ กรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศ บราซิล ครั้งแรกในเดือนมิถุนายน ปี 1992 เพื่อหามาตรการแก้ไขสถานการณ์สิ่งแวดล้อมโลก และวางรากฐานสำหรับการดำเนินชีวิตที่ยั่งยืน ผู้เข้าร่วมประชุมล้วนเป็นตัวแทนจากรัฐบาลกว่า 160 ประเทศ ที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ผลจากการประชุม ประเทศต่างๆ ได้ร่วมกันลงนามในอนุสัญญา และข้อตกลงที่สำคัญ ได้แก่ แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ที่ผสมผสานมาตรการแก้ไขปัญหาสีเขียวสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับประเด็นเรื่องการพัฒนาปฏิญญาริโอ เดอจาเนโร ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองบรรยากาศโลก อนุสัญญาว่าด้วยการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการถ่ายโอนเทคโนโลยี ทรัพยากรทางการเงินและองค์กรรับผิดชอบ หลักการพิทักษ์ป่าไม้ และการจัดตั้งองค์การติดตามประเมินผล (Earth Summit, 1992)

จะเห็นได้ว่า ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในหลายๆปัญหา ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร โลกและการพัฒนาเทคโนโลยีในปัจจุบัน บางประเทศเริ่มมีความพยายามหยุดยั้งปัญหาด้านมลพิษและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น แต่ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาระดับโลก ด้วยระบบที่เชื่อมต่อกันของชั้นบรรยากาศ มหาสมุทร และสิ่งมีชีวิตต่างๆ จึงตระหนักถึงความต้องการให้มีการคิดคำนึงถึงโลกเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกัน

ปัญหามลพิษทางทะเล ถือเป็นตัวอย่างที่ดี เนื่องจากทะเลมีการเชื่อมต่อกันทั่วโลก ปัญหาด้านมลพิษจึงไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะแหล่งใดแหล่งหนึ่ง แต่มีการแพร่กระจายไปตามแหล่งน้ำต่างๆ ทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่มนุษย์ใช้ทะเลและแหล่งน้ำเป็นที่ทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูล มีสารพิษ และพลาสติกจำนวนกว่า 5 ล้านคอนเทนเนอร์ได้ทิ้งลงในแหล่งน้ำทุกวัน และทุกๆ ปีก็มักจะมีอุบัติเหตุน้ำมันรั่วลงทะเลนับล้านแกลลอน คนโดยทั่วไปอาจคิดว่าทะเลและมหาสมุทรนั้นกว้างมากพอที่จะทำให้สารเคมีและของเสียเจือจางไป อย่างไรก็ตามขยะบางอย่าง เช่น สารพิษ และ

พลาสติกก็จะยังคงตกค้างอยู่ในน้ำได้นานหลายปี และก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เพราะสิ่งมีชีวิตในโลกใช้น้ำในการหล่อเลี้ยงให้ชีวิตคงอยู่ รวมทั้งการดื่มกินอาหารที่มาจากทะเลและแหล่งน้ำอื่นๆ การปนเปื้อนของสารพิษจึงก่อให้เกิดอันตรายต่อหลายชีวิตในโลก

ปัญหาที่ควรตระหนักอีกประการก็คือ การพังทลายของชั้นโอโซนอันเนื่องมาจากการใช้สาร Chlorofluorocabons (CFCs) ในโรงงานผลิตอุปกรณ์ทำความเย็น ซึ่งสหรัฐอเมริกาและประเทศพัฒนาหลายประเทศได้ยกเลิกการใช้สาร CFCs แล้ว แต่หลายประเทศก็ยังใช้สารดังกล่าวอยู่ การแก้ปัญหาการพังทลายของชั้นโอโซนจึงไม่สามารถหยุดยั้งได้โดยการดำเนินการของชาติใดชาติหนึ่ง หากทุกประเทศไม่ช่วยกันแก้ไข แต่ปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกประเทศ และการคิดคำนึงถึงโลก (global thinking) จึงหมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก (working together for solutions) (Mikulecky and Jefferies, 1996)

สำหรับความเกี่ยวข้องระหว่าง สำนักสากล กับ การคิดคำนึงถึงโลก จึงมีความเกี่ยวข้องกันในแง่ของ การเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์โลก หรือที่คนไทยเรียกว่าการเห็นแก่ส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประเด็นที่เป็นปัญหาก่อให้เกิดผลกระทบทั่วโลกในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 และคาดว่าจะกลายเป็นปัญหาไปจนถึงศตวรรษที่ 21 สำหรับคำว่า การคิดคำนึงถึงโลกจะให้นัยย้ำการร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาในเชิงดำเนินการ ส่วน สำนักสากล จะเป็นการคำนึงถึงปัญหาในเชิงความรู้สึก, เจตคติ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน

ความเป็นพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21

เป็นที่ทราบกันว่าโลกกำลังก้าวเข้าสู่ยุคใหม่ ที่มีความเทคโนโลยีในการสื่อสารและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อนการถ่ายเทสารสนเทศและวัฒนธรรมข้ามชาติให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ไร้ซึ่งพรมแดนที่จะขวางกั้นกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงได้ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในโลกล้วนกระทบทั่วถึงกันทั้งหมด โดยเฉพาะปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

นักวิชาการจึงให้ความสนใจในการมีวิสัยทัศน์มองโลกอนาคต เพื่อเตรียมรับกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลงของโลกโดยรวม สำนักสากล จึงเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวของคนในสังคมปัจจุบันที่จำเป็นต้องมีมากกว่าคนในยุคสมัยใดๆ เพราะการคุกคามสันติภาพในรูปของสงครามที่เข้าปะทะถึงประหารกันด้วยอาวุธ เริ่มเปลี่ยนแปลงเป็นในรูปของสงครามทางเศรษฐกิจ สงครามวัฒนธรรม และแทรกซึมในสังคมที่เริ่มเป็นหนึ่งเดียวกันทั้งระบบ ในขณะที่จิตใจของคนในโลกที่มีความเป็นปัจเจกชนสูงขึ้น คำนึงถึงส่วนรบน้อยลง ชนกลุ่มใดมีความเจริญทางเทคโนโลยีและเงินตรา ยิ่งได้เปรียบในการมีสิทธิเข้าครอบครองและแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เกิดปรากฏการณ์มือใครยาวสาวได้สาวเอา จึงพบว่าคนส่วนน้อยในโลกร่ำรวยมหาศาล แต่คนส่วนใหญ่ในโลกกลับมี

ความลำบากและยากจนลงเรื่อยๆ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2542; วิทยากร เชียงกูร, 2540; อนุช อภาภิรมย์, 2542)

Cogan และคณะ (Cogan and Kubow, 1997; Cogan and Derricott, 1998) ได้รวมกลุ่มนักวิจัย 4 ทีมจาก 9 ประเทศ อันได้แก่ ทีมจากอเมริกาเหนือ ประกอบด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกา และแคนาดา, ทีมจากยุโรป ประกอบด้วย 5 ประเทศคือ อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ กรีซ ฮังการี และเยอรมันนี, ทีมจากประเทศญี่ปุ่น และทีมจากประเทศไทย ซึ่งมี ศาสตราจารย์สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ เป็นหัวหน้าคณะ เพื่อร่วมกันศึกษาความเป็นพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคนิคเชิงอนาคต EDFR ในการศึกษากับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 264 คนจากประเทศต่างๆ และได้แบ่งกลุ่มจากข้อค้นพบออกเป็น 3 กลุ่ม คือ แนวโน้มของโลกในอนาคต คุณลักษณะพลเมืองโลกในอีก 25 ปี และกลยุทธ์และวัฒนธรรมในการเตรียมรับการเปลี่ยนแปลง

สำหรับข้อค้นพบเกี่ยวกับแนวโน้มของโลกประกอบด้วย แนวโน้มที่ท้าทาย แนวโน้มที่ควรกำกับดูแล และแนวโน้มที่ควรสนับสนุน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.แนวโน้มที่ท้าทายมี 7 ข้อ คือ

1.1 ช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่างๆ และระหว่างประชาชนภายในประเทศเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

1.2 เทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ความเป็นส่วนตัวของบุคคลลดน้อยลงอย่างชัดเจน

1.3 ความไม่เสมอภาคระหว่างบุคคลที่มีโอกาสใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก

1.4 ความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ระหว่างประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้วจะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากความเชื่อมโยงของสภาพแวดล้อม

1.5 ค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีน้ำบริโภคอย่างเพียงพอจะเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งนี้เป็นเพราะการเพิ่มจำนวนประชากรและความเชื่อมโยงของสภาพแวดล้อม

1.6 การทำลายป่าไม้จะมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อสิ่งมีชีวิต อากาศ ดิน และคุณภาพน้ำ

1.7 ในประเทศที่กำลังพัฒนา การเพิ่มขึ้นของประชากรจะส่งผลให้สัดส่วนของเด็กยากจนเพิ่มขึ้นอย่างมาก

2.แนวโน้มที่ควรกำกับดูแลมี 7 ข้อ คือ

2.1 บุคคล ครอบครัว และชุมชน จะสูญเสียอิทธิพลทางการเมือง สืบเนื่องมาจากรัฐบาลจะมีอำนาจควบคุมมากยิ่งขึ้น

2.2 นับวันก็ยิ่งยากขึ้นที่จะทำให้คนเห็นแก่ส่วนรวม

2.3 อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมมากขึ้น

2.4 ความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและความรับผิดชอบต่อสังคมของประชาชนจะลดลงอย่างมาก

2.5 บริโคนิยมจะครอบงำวิถีชีวิตของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

2.6 การอพยพของคนจากเขตแดนยากจนมายังเขตแดนที่ร่ำรวยทั้งภายในและระหว่างประเทศ จะมีผลกระทบที่สำคัญต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม

2.7 ยังมีการใช้วิทยาการทางวิศวกรรมพันธุศาสตร์เพิ่มมากขึ้น ก็ยังก่อให้เกิดปัญหาทางด้านจริยธรรมที่ซับซ้อน

3.แนวโน้มที่ควรสนับสนุนมี 5 ข้อ คือ

3.1 การเติบโตทางเศรษฐกิจจะได้รับการกระตุ้น โดยความรู้ที่ได้มาจากความคิดใหม่ นวัตกรรม และประดิษฐ์กรรมใหม่ๆ มากกว่าการกระตุ้นโดยทรัพยากรธรรมชาติ

3.2 องค์กรธุรกิจจะเพิ่มมาตรการในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้เป็นกลไกสำคัญในการดำรงสถานภาพการแข่งขัน

3.3 ความไม่เสมอภาคในด้านต่างๆ ที่มีผลต่อมนุษย์ต่างเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ จะลดลงอย่างมาก

3.4 กลุ่มคนหรือบุคคลที่ถูกกละเลยในอดีตเป็นต้นว่า กลุ่มสตรี ชนกลุ่มน้อยต่างเชื้อชาติจะเข้ามาดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจมากขึ้น

3.5 การรวมกลุ่มพันธมิตรระดับภูมิภาคจะมีเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นหนทางไปสู่สันติภาพและความมั่นคง

ข้อค้นพบเกี่ยวกับคุณลักษณะของพลเมืองโลกในอีก 25 ปีข้างหน้า จำนวน 8 ข้อ คือ

1. มีความสามารถในการมองและจัดการปัญหาในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมโลก

2. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นตามบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ

3. มีความสามารถในการเข้าใจ ยอมรับ และอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม

4. มีสมรรถภาพในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบมีความเต็มใจที่จะแก้ไข

ความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

5. มีความเต็มใจในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และพฤติกรรมบริโภคเพื่อป้องกัน

สิ่งแวดล้อม

6. มีความรู้สึกไวและพร้อมที่จะปกป้องเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน (เช่น สตรีชนกลุ่มน้อยต่างเชื้อชาติ เป็นต้น) มีความเต็มใจและสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมการเมืองในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

ข้อค้นพบเกี่ยวกับกลยุทธ์และนวัตกรรมในการเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงมี 16 ข้อ คือ

1. สนับสนุนการสอนเนื้อหาสาระที่ส่งเสริมให้เยาวชนคิดอย่างวิเคราะห์
 2. เน้นปลูกฝังให้นักเรียนนักศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์และประเมิน
- ข้อมูลข่าวสาร
3. จัดให้มีหลักสูตรที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
 4. จัดให้มีเครือข่ายระดับนานาชาติระหว่างสถาบันการศึกษาทุกระดับเพื่อ
- สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าเพื่อความเป็นพลเมืองดี (Citizenship education)
5. ปลูกฝังให้ผู้สอนมีประสบการณ์ระดับนานาชาติมีความเข้าใจและรู้สึกไวต่อ
- วัฒนธรรมต่างชาติ
6. ดำเนินการให้มีโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียน นักศึกษานานาชาติ เพื่อสร้างเสริม
- ให้เกิดความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน
7. เพิ่มความสำคัญของประเด็นปัญหาโลกและการศึกษานานาชาติในหลักสูตรให้
- มากยิ่งขึ้น
8. จัดให้มีโครงการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาที่เป็นโครงการความร่วมมือ
- ระหว่างโรงเรียนและสถาบันทางสังคมอื่นๆ ได้แก่ ภาควิชาการ NGOs วัด กลุ่มชุมชน เป็นต้น
9. กำหนดเป็นข้อบังคับในหลักสูตรให้นักเรียนมีโอกาสทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
- กับชุมชน
10. ส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการดำเนินชีวิตในชุมชนและเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาชุมชน
 11. กระจายอำนาจการตัดสินใจเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นและโรงเรียนแต่ละแห่งมี
- อำนาจในการจัดหลักสูตรและบริหารการศึกษา
12. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น
 13. เรียกร้องให้สื่อมวลชนมีความรับผิดชอบต่อสังคมและการศึกษา
 14. ดำเนินการให้มีโครงการที่สามารถใช้ประโยชน์จากความสามารถ และ
- ปรีชาญาณของประชากรวัยสูงอายุ
15. เรียกร้องให้เจ้าหน้าที่และสถาบันหลักทางสังคมมีความรับผิดชอบต่อ
- สังคม
16. มีมาตรการให้สถาบันทางสังคมทุกสถาบัน (รวมถึงครอบครัว สถาบัน
- การศึกษา สถาบันศาสนา) เคารพในสิทธิพื้นฐานของเยาวชนและจัดให้เยาวชนมีความเป็นอยู่ที่ดี

ภาพที่นำเสนอในเบื้องต้นจากการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 (Cogan and Kubow, 1997) จะเป็นตัวสะท้อนที่ดีที่ทำให้เรามองโลกและปัญหาที่เกิดขึ้นในโลก โดยภาพรวมทั้งในปัจจุบันและอนาคต และสำนักสากลก็เป็นประเด็นที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนในโลกในทุกยุคทุกสมัย เพื่อจะสามารถป้องกันแก้ไขปัญหาในสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ปัจจุบัน และจะเกิดขึ้นในอนาคตต่อไป

การสร้างมาตรฐานและการปรับปรุง

การพัฒนามาตรที่วัดคุณลักษณะเกี่ยวข้องกับสำนักสากล มีพัฒนาการตามลำดับของเวลาดังต่อไปนี้ (1) มาตรการเจตคติของพลเมืองโลก (Attitudes of World Citizenship) สร้างโดย Lentz (1950) (2) มาตรการสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness Scale) สร้างโดย Sampson and Smith (1957) มาตรการสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness Scale) ซึ่ง Enloe, Minoura, Wills et al (1991) ได้พัฒนาปรับปรุงมาจากมาตรที่ Sampson and Smith, (3) แบบวัดความแปลกแยกทางวัฒนธรรม (Culture Shock Inventory) สร้างโดย Reddin (1975) (4) มาตรการสำนึกสากลสำหรับเยาวชน (Globalmindedness Scale for Youngsters) ของ Schmidt (1975) (5) มาตรการมองโลกในอนาคต (Future World Perspectives Scale) พัฒนาโดย Silvernail (1979) (6) โครงการความเข้าใจเกี่ยวกับโลก (Global Understanding Project) สร้างโดย Barrows, Anger, Bennett et al (1981) (7) มาตรการสำนึกสากล (Global-mindedness Scale) พัฒนาโดย Hett (1993) และ (8) มาตรการจิตสำนึกต่อความเป็นพลเมืองโลก (Global-mindedness Scale) พัฒนาโดย นิภา สุขพิทักษ์ (2536)

(1) มาตรการเจตคติของพลเมืองโลก (Attitudes of World Citizenship)

สร้างโดย Lentz (1950) จำนวน 66 ข้อ ซึ่งประกอบด้วยมาตรย่อย 3 ด้าน คือ

1.1 สำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเจตคติต่อสหประชาชาติ, ระเบียบปรมาณู, และความรักชาติ

1.2 ความใจกว้างเรื่องเชื้อชาติหรือระหว่างกลุ่ม (racial or inter-group tolerance)

1.3 ลัทธิประเพณีนิยม-ลัทธิความรุนแรง (conservatism-radicalism) ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจ, การศึกษา, วิทยาศาสตร์, ศาสนา, และความนิยมส่วนบุคคล

โดยจะให้ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย บางรายข้อจะเป็นตัวเลือกให้เลือกคำตอบที่ผู้ตอบพึงพอใจมากที่สุด ตรวจสอบความเที่ยงของมาตรด้วยวิธีความสอดคล้องภายใน โดยตรวจสอบ 2 ครั้งในปี ค.ศ. 1936 และ 1946 ข้อคำถามร้อยละ 80 สามารถคำนวณความแตกต่างระหว่างกลุ่มพลเมืองโลก (World citizens) และกลุ่มพลเมืองประเทศ (national citizens)

พลเมือง โลก คือ ผู้ที่ตอบว่าเห็นด้วยในข้อคำถาม “ฉันชื่นชอบที่จะเป็นพลเมืองโลกมากกว่าเป็นพลเมืองของประเทศหนึ่งประเทศใด” ส่วนผู้ตอบที่มีความเห็นทางบวกกับข้อความ “ความรักในโลก (World patriotism) ควรมีความสำคัญเป็นอันดับรองจาก ความรักชาติ (national patriotism)” จะถือว่าอยู่ในกลุ่มของ พลเมืองประเทศ (national citizens) ซึ่งเป็นการจัดประเภทของกลุ่มบุคคลตามการให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองของประเทศหรือชาตินั้นหรือการเป็นพลเมืองโลก

มาตรเจตคติของพลเมืองโลก ของ Lentz (1950) ถือเป็นมาตรที่บุกเบิกการวัดคุณลักษณะที่กว้างมากกว่า การวัดความรักชาติ ที่ผ่านมา เป็นการวัดเจตคติต่อโลก มองเห็นว่าสำนึกนานาชาติ ความใจกว้างในเรื่องเชื้อชาติเป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษา อย่างไรก็ตามมาตรวัดนี้ก็มีเพียงการตรวจสอบคุณภาพของมาตรวัดเพียงการพิจารณาอำนาจจำแนกรายข้อของมาตร ด้วยการจำแนกของกลุ่มคนที่มีลักษณะแตกต่างกันของ ความรักชาติ กับความรักในโลก เท่านั้น แต่ขาดการตรวจสอบความตรงและความเที่ยง

(2) มาตรสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness Scale)

สร้างโดย Sampson and Smith (1957) เพื่อใช้วัดเจตคติเกี่ยวกับนานาชาติ (worldminded attitude) ให้ชื่อว่า Worldmindedness Scale (W Scale) ซึ่งผู้สร้างกล่าวว่ามาตรสำนึกนานาชาตินี้มีความแตกต่างจากมาตรอื่น ๆ ที่มีการสร้างขึ้นมาก เช่น มาตรเจตคติพลเมืองโลก ของ Lentz (1950) เป็นมาตรที่มุ่งเน้นการวัดในมิติของชาตินิยม-นานาชาตินิยม (nationalism-internationalism) มากกว่าที่จะวัดสำนึกนานาชาติ (worldmindedness) ซึ่ง Simpson and Smith เห็นว่า แนวคิดของทั้งสองคำนี้มีความแตกต่างกัน พร้อมให้นิยาม ของสำนึกนานาชาติ (worldmindedness) ว่า “เป็นกรอบที่ใช้อ้างอิงหรือให้ความสำคัญกับคุณค่าในเรื่องของการมองโลกเกี่ยวกับปัญหาของมนุษยชาติมากกว่าการเป็นคนของชาติใดชาติหนึ่งโดยเฉพาะ”

มาตรที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 8 มิติ ได้แก่ ศาสนา (Religion), การอพยพย้ายถิ่น (Immigration), การปกครอง (Government), เศรษฐกิจ (Economics), ความรักชาติ (Patriotism), เชื้อชาติ (Race), การศึกษา (Education), และสงคราม (War) แต่ละมิตินี้มี 4 ข้อคำถาม ทั้งมาตรมีจำนวนข้อคำถาม 32 ข้อ

มาตรที่สร้างขึ้นเป็นแบบประเมินค่า 6 ระดับ คือเห็นด้วยมากที่สุด (6), เห็นด้วย (5), ค่อนข้างเห็นด้วย (4), ค่อนข้างไม่เห็นด้วย (2), ไม่เห็นด้วย (1), และไม่เห็นด้วยที่สุด (0) โดยให้คะแนนดังกล่าวในข้อคำถามทางบวก และกลับ Scale ของคะแนนเมื่อเป็นข้อคำถามทางลบ

การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงและความตรง พบว่า มีการหาความเที่ยง 3 วิธี ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างข้อคู่และข้อคี่เท่ากับ 0.87 ซึ่งการเก็บข้อมูลจากนักศึกษา 56 คน คำนวณความเที่ยงจากสูตร Spearman-brown มีค่าเท่ากับ 0.93 และการหาค่าความเที่ยง

แบบสอบถามกับนักศึกษา 33 คน โดยเว้นระยะเวลาในการเก็บข้อมูลห่างกัน 28 วัน ได้ค่าความสัมพันธ์แบบเพียร์สันเท่ากับ 0.93 ทั้งนี้ไม่ได้หาความเที่ยงเป็นรายมิติ

ตรวจสอบความตรงแบบอิงเกณฑ์กับมาตรที่มีผู้สร้างไว้แล้ว โดยเลือกข้อคำถาม 11 ข้อจากมาตรการยึดถือเผ่าพันธุ์เป็นศูนย์กลาง (Ethnocentrism) จาก the California Public Opinion Scale ประกอบด้วยข้อคำถามที่วัดเรื่องความรักชาติ 3 ข้อ การวัดเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย 2 ข้อ และการวัดนิโกร 6 ข้อ เก็บข้อมูลกับนักเรียนระดับมัธยมและนักศึกษามหาวิทยาลัย 223 คน มีค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันเป็น -0.71 เมื่อทดสอบความสัมพันธ์กับมาตรเศรษฐศาสตร์การเมืองอนุรักษนิยมมีค่าเท่ากับ -0.53 มีความสัมพันธ์เป็น -0.29 กับ เจตคติต่อการใช้อำนาจ (Authoritarian attitudes) จากมาตรประชาธิปไตย (Democracy Scale) แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อในกระบวนการกลุ่มพลวัต

นอกจากนี้ได้ตรวจสอบความตรงแบบการทราบคุณลักษณะของกลุ่ม (Known group) โดยทดสอบการเปลี่ยนแปลงเจตคตินักเรียนอเมริกา ก่อนที่ไปยุโรปในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน และเป็นสมาชิกของ The Quaker International Voluntary Service หลังจากกลับมา พบว่า ค่าเฉลี่ยที่ได้จากมาตร W Scale ช่วงก่อนปิดเทอมและหลังจากปิดเทอมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ W Scale สามารถทำนายพฤติกรรมได้ว่า ผู้ที่มีสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) สูง จะมีคะแนนการตอบ E Scale ต่ำ หรือไม่ยึดถือการเป็นศูนย์กลางของเผ่าพันธุ์ (non-ethnocentric) มีการวางอำนาจต่ำ (authoritarian) เมตตาโอปอ้อมอารีสูง (liberal) จากมาตร PEC Scale และการนิยมประชาธิปไตย สูง (Pro-democratic) จากมาตร D Scale บุคคลที่มีสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) สูง จะมีการติดต่อกับชาวยุโรปจำนวนมาก หรือกับองค์กรระดับนานาชาติต่างๆ

เมื่อพิจารณาข้อความของมาตรสำนึกนานาชาตินั้น พบว่า มีข้อจำกัดในการนำมาใช้ใน ปัจจุบัน ได้แก่ ข้อคำถามจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการอคติเกี่ยวกับเชื้อชาติ (Racial prejudice), ความเป็นปรปักษ์กัน โดยการไม่ให้การศึกษาแก่เชื้อชาติอื่น, และการอ้างถึง รัฐบาลโลก, ตำรวจโลก ดังข้อคำถามต่อไปนี้ “มันเป็นความคิดที่ดี ถ้าทุกเชื้อชาติแต่งงานข้ามชาติกันได้ จนกระทั่งมีเพียงเชื้อชาติเดียวในโลก” จากข้อความนี้จะเห็นได้ว่าเป็นแนวคิดที่ไม่ได้รับการยอมรับในปัจจุบัน ทั้งยังเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับสำนึกนานาชาติ และลัทธิพหุนิยม เนื่องจาก ขาดความชื่นชมในความหลากหลายของชาติพันธุ์ และถึงแม้เราจะเป็นมนุษยชาติร่วมกันอยู่ แต่ทว่าเราก็ไม่มีวันที่จะเป็นสมาชิกร่วมเผ่าพันธุ์หนึ่งเดียวอันเป็นสากลได้ บางข้อความนั้นอาจทำให้ผู้ตอบไม่ตรงกับความคิดเห็นแต่ตอบข้อคำถามตามความต้องการของสังคม เช่น "โดยธรรมชาติเรามักคิดว่าบางเชื้อชาติมีสติปัญญาต่ำกว่าเชื้อชาติเรา", "มันเป็นเรื่องผิดพลาดที่พวกเราจะสนับสนุนบางเชื้อชาติให้มีการศึกษาที่ดี เพราะเขาอาจใช้ความรู้นั้นมาต่อต้านพวกเราในภายหลัง" ซึ่งข้อคำถามที่ยกตัวอย่างมาดังกล่าวอาจมีผลอย่างมากในการตอบและไม่น่าจะเป็นประโยชน์ เมื่อนำมาใช้ในปัจจุบัน

(Corcoran and Fischer, 1987; Hett, 1993; นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี และพิศวาส ปทุมต์ตรังษ์, 2540)

นอกจากนี้มาตรสำนึกนานาชาติ ยังยึดติดอยู่กับ ลัทธินานาชาติ และลัทธิชาตินิยม ว่าเป็น 2 ขั้ว ที่ตรงข้ามกันมากกว่าที่จะรวมเข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อตกลงที่อ่อน เนื่องจากวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง ไม่มีงานวิจัยที่บ่งชี้ว่า บุคคลนั้นไม่สามารถหาภูมิใจในประเทศและโลก เพราะทั้งสองสิ่งไม่ใช่สิ่งที่ตรงกันข้ามกัน Barnes and Curlette (1985) สอดคล้องกับคำกล่าวของ คานธี ที่ว่า “เราจะเป็นนักสากลนิยมโดยมิได้เป็นนักชาตินิยมไม่ได้ ความเป็นสากลนิยมจะมีขึ้นได้ต่อเมื่อมีความเป็นชาตินิยม” กรุณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย (2527)

อย่างไรก็ตามแม้จะมีข้ออ่อน แต่ก็ยังพบว่ามื่อนักวิจัยได้นำมาตรสำนึกนานาชาติมาใช้ในยุคปัจจุบัน ดังปรากฏในการวิจัยของ Crawford and Lamb (1982), Schell, Sherritt, Lewis, and Mansfield (1986), Boatler (1992), Deng and Boatler (1993), Dittloff and Harris (1996), Hazeltine and Rezvanian (1998)

ต่อมาในปี ค.ศ. 1991 Enloe, Minoura, Wills, and Kitagawa ได้ปรับปรุงข้อคำถามมาตรสำนึกนานาชาติ ซึ่ง Sampson and Smith ได้สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1957 ด้วยเหตุผลที่ว่ามาตรแบบเดิมอาจไม่เหมาะสมสำหรับวัดสำนึกนานาชาติ (worldmindedness) ในปัจจุบัน ดังนั้นจึงแก้ไขเปลี่ยนแปลงมิติในการวัดจากเดิม 8 มิติ เป็น 6 มิติ โดยยังคงมิติที่ Sampson and Smith สร้างขึ้น 4 มิติ คือ การอพยพย้ายถิ่น (Immigrants and Refugees), สงคราม (War), เศรษฐกิจ (Economics), และเชื้อชาติ (Race) แล้วสร้างมิติเพิ่มเข้ามา 2 มิติ คือ ความเป็นพลโลก (World Citizenship) และวัฒนธรรม (Culture) โดยละทิ้งมิติในด้านของ ศาสนา (Religion), การปกครอง (Government), ความรักชาติ (Patriotism), และการศึกษา (Education)

มาตรเป็นแบบลิเคิร์ต 6 ช่วง ตั้งแต่ เห็นด้วยมากที่สุด ถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด มีการให้คะแนนการตอบเช่นเดียวกับมาตรที่ Simpson and Smith (1957) สร้างขึ้น มาตรที่สร้างขึ้นใหม่มีข้อคำถาม 12 ข้อ วัดมิติละ 2 ข้อ

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของข้อความ ได้ทำแต่เพียงการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยเริ่มจากการรวมคะแนนมาตรจำนวน 12 ข้อความของผู้สอบแต่ละคน แล้วแบ่งกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ โดยใช้เกณฑ์ คะแนนสูงสุด 25 เปอร์เซนต์แรก ถือเป็นกลุ่มสูง (High quartile) และคะแนนต่ำสุด 25 เปอร์เซนต์ ถือเป็นกลุ่มต่ำ (low quartile) ขั้นตอนต่อไปคือการหาค่าเฉลี่ยของข้อความในทั้งกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากทั้งสองกลุ่มมาหาความแตกต่าง โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่าอำนาจจำแนกดังนี้ ถ้ามีความแตกต่างมากกว่า 1.50 ถือเป็นข้อความที่มีอำนาจจำแนกสูง และถ้าค่าความแตกต่างจากทั้งสองกลุ่มมีค่าต่ำกว่า 0.75 จะถือว่าเป็นข้อความที่ไม่มีอำนาจจำแนก ผลจากการวิเคราะห์มาตรสำนึกนานาชาติจำนวน 6 มิติที่ปรับปรุงขึ้นใหม่นี้มีเพียงข้อถามเพียงข้อคำถามเดียว เท่านั้นที่ไม่มีอำนาจจำแนก

เมื่อพิจารณาการตรวจสอบคุณภาพของมาตรของ Enloe, Minoura, Wills et al (1991) แล้ว ยังพบประเด็นที่น่าพิจารณา คือ การไม่ได้หาค่าความตรงและความเที่ยงของมาตรที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ ซึ่งไม่สามารถบอกถึงคุณภาพของมาตรโดยรวมได้ และ Parker, Glenn, Mizouue et al (1997) เองก็ได้ระบุประเด็นนี้ไว้ในข้อจำกัดในการศึกษาด้วย

นอกเหนือจากเหตุผลในการปรับปรุงมาตร W-Scale นั้น Enloe, Minoura, Wills et al (1991) ได้ให้เหตุผลว่าการวัด สำนักนานาชาติ จำนวน 8 มิติ อาจจะไม่เหมาะสำหรับการวัด สำนักนานาชาติ ในปัจจุบัน Hazeltine and Rezvanian (1998) ยังให้ข้อสนับสนุนเพิ่มเติมว่า มิติย่อย 8 มิติของ สำนักนานาชาติ ที่กำหนดขึ้น โดย Sampson and Smith (1957) ไม่ได้รับการทดสอบที่ชัดเจนแน่นอน แต่เมื่อเขาได้ทำการทดสอบโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจแล้วพบว่าประกอบด้วย 8 องค์ประกอบจริง อย่างไรก็ตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ได้มีค่าน้อยมากไม่เป็นไปตามที่ Sampson and Smith ที่กล่าวไว้

(3) แบบวัดความแปลกแยกทางวัฒนธรรม (Culture Shock Inventory)

Reddin (1975) ได้พัฒนาขึ้น จากผู้ที่ตัดสินใจจะไปทำงานในที่ซึ่งมีวัฒนธรรมต่างออกไป อันทำให้เกิดความยากลำบากในการทำความเข้าใจ เกี่ยวกับ สำนักสากลซึ่งมีความสัมพันธ์กับการยอมรับและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ความแปลกแยกทางวัฒนธรรม (Culture shock) ได้รับการนิยามว่าเป็นภาวะทางจิตที่มีสาเหตุมาจาก ความไม่เข้าใจในวัฒนธรรมอื่นๆ เครื่องมือประกอบด้วยข้อคำถาม 80 ข้อ ซึ่งสร้างขึ้นจาก 8 มิติ คือ

- 3.1 การขาดการยึดถือชาติตะวันตกเป็นศูนย์กลาง (Lack of western ethnocentrism) ซึ่งกล่าวได้ว่าระบบค่านิยมทางตะวันตกตกต่ำลงเมื่อมีการจัดลำดับทางวัฒนธรรมทั้งหมด
- 3.2 ประสบการณ์เข้าร่วมเป็นสมาชิกวัฒนธรรมอื่น (Experience)
- 3.3 ความยืดหยุ่นทางความคิด (Cognitive flex) เป็นระดับของการเปิดรับแนวคิดใหม่ๆ
- 3.4 ความยืดหยุ่นทางพฤติกรรม (Behavioral flex) เป็นความตั้งใจที่จะพยายามทำกิจกรรมใหม่ๆ
- 3.5 ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมเฉพาะ (Cultural knowledge of specific cultural patterns)
- 3.6 ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นๆ โดยทั่วไป (Cultural knowledge of other cultures in general)
- 3.7 พฤติกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural behavior) ซึ่งสะท้อนถึงความเข้าใจในรูปแบบของพฤติกรรมในวัฒนธรรมอื่นๆ โดยทั่วไป
- 3.8 ความรู้สึกระหว่างบุคคล (Interpersonal sensitivity) เป็นการตระหนักของผู้ตอบ

เกี่ยวกับพฤติกรรมที่สื่อสารทางภาษาวาจาและอวัจนภาษา ในวัฒนธรรมอื่นๆ

ลักษณะการตอบข้อคำถาม คือ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับข้อคำถาม การตรวจสอบความเที่ยงแบบสอบซ้ำ (Test-retest) โดยเว้นระยะห่าง 2 เดือน มีค่าความเที่ยงแต่ละมิติอยู่ระหว่าง 0.57 ถึง 0.86 ซึ่งค่ากลางของความสัมพันธ์คือ 0.75 การตรวจสอบความตรงโดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ทราบคุณลักษณะแล้ว มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในมาตรฐานการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกวัฒนธรรมอื่น, ความยืดหยุ่นทางพฤติกรรม และความรู้เฉพาะเจาะจงของวัฒนธรรมอื่นๆ เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานย่อย พบว่า มีค่ากลางของความสัมพันธ์เท่ากับ 0.15

เมื่อพิจารณาแบบวัดความแปลกแยกทางวัฒนธรรม พบว่า มีการตรวจสอบคุณภาพทั้งด้านความตรงและความเที่ยง แต่คุณภาพในด้านความตรงที่วัดจากกลุ่มที่ทราบคุณลักษณะแล้ว พบว่ามีเพียง 3 ด้านเท่านั้น ที่สามารถจำแนกกลุ่มที่ทราบคุณลักษณะแล้วได้

(4) มาตรฐานโลกสำหรับเยาวชน (Globalmindedness Scale for Youngsters)

พัฒนาขึ้นโดย Schmidt (1975) โดยเปลี่ยนมาใช้คำว่าสำนึกสากล (Globalmindedness) มีข้อคำถาม 42 ข้อ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อวัดในมิติของ ความรู้ (Knowledge) และเจตคติ (attitude) กับนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในเกรด 4, 5, และ 6 มาตรฐานประกอบด้วย 4 มิติ คือ

- 4.1 ความรักชาติ (Chauvinism)
- 4.2 สำนึกสากล (Global-mindedness)
- 4.3 การลดอาวุธ (Disarmament)
- 4.4 การร่วมมือกัน (Cooperation)

มาตรฐานเป็นแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด ถึงไม่เห็นด้วยมากที่สุด มีช่วงของคะแนนจาก 1 ถึง 5 ไม่มีข้อมูลในการตรวจสอบความตรงและความเที่ยง

(5) มาตรการมองโลกในอนาคต (Future World Perspectives Scale)

Silvermail ได้พัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 1979 โดยวัดโครงสร้างค่านิยม (value construct) ซึ่งเป็นส่วนของการรับรู้เกี่ยวกับโลกในอนาคต 4 ค่านิยม โครงสร้างของค่านิยมสะท้อนถึง การตระหนักในความเชื่อของบุคคล ได้แก่

- 5.1 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic growth)
- 5.2 การประยุกต์ใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี (Adaptive technology development)
- 5.3 ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International cooperation)
- 5.4 ความยุติธรรมทางเศรษฐกิจโลก (world economic justice)

มาตรการมองโลกในอนาคตมี 20 ข้อ เป็นมาตรประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยมากที่สุด ถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบแสดงให้เห็นว่า ข้อคำถาม 20 ข้อ มีความตรงในการวัด 4 องค์ประกอบเป็น โครงสร้างค่านิยมที่เป็นอิสระจากกัน เมื่อหาค่าความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน โดยใช้สูตร Cronbach's alpha พบว่า มาตรย่อยมีความเที่ยงตามลำดับ ดังนี้ ความยุติธรรมทางเศรษฐกิจโลก มีค่า 0.81, การประยุกต์ใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีค่าเท่ากับ 0.78, การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ มีค่าเท่ากับ 0.74 และความร่วมมือระหว่างนานาชาติ มีค่าเท่ากับ 0.59

การวิจัยนี้มีความเกี่ยวข้องกับ ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับเจตคติของครูซึ่งสัมพันธ์กับการมองโลกของ แต่ไม่ทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่าง ค่านิยมและพฤติกรรมของครู ซึ่ง Silvermail เสนอแนะว่างานวิจัยในอนาคตควรศึกษาเกี่ยวกับ เรื่องเจตคติและพฤติกรรมด้วย

มาตรการมองโลกในอนาคต ของ Silvermail (1979) มีข้อดี ที่ข้อคำถามมีจำนวนน้อย และผ่านการตรวจสอบทั้งความตรงและความเที่ยง แต่ข้อคำถามจะเน้นหนักไปในเรื่องของเศรษฐกิจความร่วมมือระหว่างประเทศ และการประยุกต์ใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งยังขาดประเด็นที่น่าสนใจในเรื่องสังคม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ

(6) แบบวัดโครงการความเข้าใจเกี่ยวกับโลก (Global Understanding Project)

Barrows, Ager, Bennett et al (1981) สร้างขึ้น โดยเป็นความพยายามที่จะวัดความรู้และเจตคติ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้วัดในขณะนั้นมีความสับสนกำกวมอย่างมาก ความยาวของข้อคำถามมากถึง 230 ข้อ สร้างขึ้นมาจากหลายต่อหลายแนวคิดที่สามารถรวบรวมมาได้เกี่ยวกับ ความเข้าใจในโลก (global understanding) จากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยองค์ประกอบด้านความรู้ที่มีทั้งสิ้น 101 ข้อคำถาม โดยมีความเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับ นโยบายเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ปี ค.ศ. 1979 การจัดกลุ่มข้อคำถามมีถึง 13 หัวข้อสำคัญๆ ดังต่อไปนี้ (1) สิ่งแวดล้อม (Environment), (2) อาหาร (food), (3) สุขภาพอนามัย (health), (4) ประชากร (population), (5) การเงินระหว่างประเทศและจัดระเบียบทางการค้า (monetary and trade arrangements), (6) พลังงาน (energy), (7) เชื้อชาติและชาติพันธุ์ (race and ethnicity), (8) สิทธิมนุษยชน (human right), (9) สงครามและอาวุธ (war and armament), (10) ศิลปะและวัฒนธรรม, (arts and culture), (11) ประเด็นทางศาสนา (religious issues), (12) ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ (relations among states), และ (13) ภูมิศาสตร์ทางธรรมชาติ (natural geography)

ในการพัฒนามาตรครั้งนี้ สมาชิกหน่วยบริการแบบวัดทางการศึกษา (Educational Testing Service: ETS) ได้ใช้เครื่องมือ,แบบวัดที่มีอยู่ และแบบวัดชนิดใหม่ que สร้างขึ้น เพื่อหาความเชื่อมั่นจากการวิเคราะห์ห้พหุ (multiple analyses) ในการศึกษานำร่อง รูปแบบการวัดครั้งนี้ จึงประกอบด้วย

มาตรแบบลิเคิร์ต (Likert Scale), แบบรายงานตนเอง (Self-report), มาตรแบบจำแนกความหมาย (Semantic differential), และแบบตัวเลือกผิด (error choice)

ข้อคำถาม 64 ข้อ ซึ่งสมาชิกโครงการ ETS พิจารณาแล้วเห็นว่า มีความเฉพาะเจาะจงในโครงสร้างของความเข้าใจในโลก (the construct of world understanding) ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นมาตรแบบลิเคิร์ต ดังต่อไปนี้ (1) มาตรสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness Scale), (2) มาตรลัทธิรักสันติภาพ (Pacifism Scale), (3) มาตรลัทธินานาชาตินิยม (Internationalism Scale), (4) มาตรความเป็นปรปักษ์ในความสัมพันธ์ระหว่างชาติ (Hostility in International Relations Scale), (5) มาตรลัทธิชาตินิยม (Nationalism Scale), (6) มาตรลัทธินานาชาตินิยม-ชาตินิยม (Internationlism-Nationalism Scale), (7) มาตรความรักชาติ (Patriotism Scale), (8) มาตรเจตคติต่อความเป็นชาติ (Attitude Towards Patriotism Scale), (9) มาตรสงครามพีเตอร์สัน (Peterson War Scale), และ (10) เจตคติต่อโลก (Attitude Towards world Affairs Scale) (Barrows, Ager, Bennett et al, 1981)

การศึกษานานที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทางจิตของความเข้าใจเกี่ยวกับโลก (Affective component of Global Understanding) ประกอบด้วย 6 มิติ ได้แก่ (1) ลัทธิความรักชาติ (Chauvinism), (2) เจตคติต่อรัฐบาลโลก (Attitude toward world government), (3) เจตคติต่อความร่วมมือ (Attitude toward cooperation), (4) เจตคติต่อสงคราม (Attitude toward war), (5) เจตคติต่อสิทธิมนุษยชน (Attitude toward human right), และ (6) ความตระหนัก (concern)

เครื่องมือมีลักษณะเป็นมาตรแบบลิเคิร์ตมีช่วงของการวัดจาก เห็นด้วยมากที่สุด ถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด มีช่วงของคะแนนตั้งแต่ 1 ถึง 5 ตรวจสอบความเที่ยงของมาตรด้วยวิธีความสอดคล้องภายใน และตรวจสอบความตรงโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ ข้อคำถาม 27 ข้อ จาก 32 ข้อ ซึ่งได้รับการคัดเลือกจาก การวิเคราะห์องค์ประกอบ เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้ออยู่ในช่วง 0.31 ถึง 0.81

แบบวัดโครงการความเข้าใจเกี่ยวกับโลก ของ ws, Ager, Bennett et al (1981) ถือเป็นมาตรที่ผ่านการประมวลข้อความรู้จากมาตรวัดต่างๆ ที่มีมาแล้วได้อย่างกว้างขวางครอบคลุมมากที่สุดเท่าที่มีมา จึงทำให้มีองค์ประกอบของมาตรจำนวนมาก อีกทั้งผ่านการตรวจสอบคุณภาพของมาตรทั้งความตรงและความเที่ยง

(7) มาตรสำนึกสากล (Globalmindedness Scale)

Hett ได้สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1993 โดยกล่าวว่าเดิมนั้น การพัฒนามาตรสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness Scale) มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับลัทธิชาตินิยม-ลัทธินานาชาติ มากเกินกว่าเป็น สิ่งที่สามารถรวมเข้าไว้ด้วยกันได้ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และ

สิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นอย่างมากมาย มาตรฐานนานาชาติจึงเป็นเครื่องมือที่ไม่เหมาะในการนำมาใช้ในปัจจุบัน

Hett (1993) จึงได้พัฒนามาตรขึ้นมาใหม่ เรียกว่า มาตรฐานโลก (Globalmindedness Scale) โดยได้ให้นิยาม มาตรฐานโลก เป็นทัศนคติการมองโลกในลักษณะการพิจารณาตนเองในฐานะที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคมโลก และมีความรู้สึกประทับใจต่อโลกในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง การดำเนินการวิจัยด้วยการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับสมาคมวิชาชีพทางเชื้อชาติ และศาสนา โดยคัดเลือกผู้ได้รับการสัมภาษณ์ให้มีความหลากหลายทางเพศ อายุ พื้นฐาน สัญชาติ สถานที่อาศัย และประสบการณ์ชีวิต ซึ่งมีจำนวน 14 คน อายุตั้งแต่ 22-60 ปี จาก 6 มลรัฐ ในประเทศสหรัฐอเมริกา จากทั้งสิ้น 9 สัญชาติ (ชิลี, กัมพูชา, กรีก, อินเดีย, เลบานอน, เม็กซิโก, ปาเลสไตน์, ไต้หวัน, สหรัฐอเมริกา)

แล้ววิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารและการสัมภาษณ์ เพื่อจัดหมวดหมู่ของกลุ่มคำเพื่อพิจารณาความซ้ำของคำที่พบมากที่สุด ได้กลุ่มคำที่เกี่ยวข้องกับ มาตรฐานโลก มา 5 กลุ่มคำสำคัญๆ คือ (1) การติดต่อสัมพันธ์กันของมนุษยชาติ (Interconnectedness of Humanity), (2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Pluralism), (3) จริยธรรมในการรับผิดชอบและการดูแลรักษา (Ethic of responsibility and care), (4) การมุ่งอนาคต (Futurist Orientation), (5) พฤติกรรมเกี่ยวกับการ มาตรฐานโลก (Global-mindedness Behaviors)

แล้วจึงสร้างข้อคำถามตามกรอบแนวคิดเบื้องต้น 5 ด้านจำนวน 91 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสำรวจเจตคตินักศึกษาระดับปริญญาตรี (Student Attitude Survey) แบบลิเคิร์ต 5 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยมากที่สุด (5) ถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด (1) โดยนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นไปทำใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเคลิฟฟอร์ด 396 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าประกอบของข้อคำถามที่สร้างขึ้น

ผลการวิเคราะห์ในขั้นสุดท้าย ได้ข้อคำถามใน มาตรฐานโลก 30 ข้อ จากองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

7.1 ความรู้สึกรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การที่บุคคลได้ตระหนักรู้ถึงสิ่งที่ต่อคนอื่น ๆ ในทุกส่วนของโลก ด้วยความรู้สึกรับผิดชอบอย่างมีศีลธรรมเป็นเบื้องต้น ต่อการพยายามและพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของคนใดคนหนึ่งในโลก

7.2 ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Pluralism) หมายถึง ความชื่นชมยินดีในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในโลก และเชื่อว่าวัฒนธรรมทั้งหมดนั้นมีคุณค่าที่จะแสดงให้ปรากฏ ได้ด้วยการทำให้เกิดความพอใจในการสำรวจ และความพยายามเข้าใจรอบวัฒนธรรมอื่นๆ

7.3 ผลจากการกระทำ (Efficacy) หมายถึง ความเชื่อว่าการกระทำของบุคคลสามารถทำให้เกิดผลที่แตกต่าง และความเชื่อว่าจะประเดิมความผูกพันในชาติและระหว่างชาติเป็นสิ่งสำคัญ

7.4 การมองโลกเป็นศูนย์กลาง (Globalcentrism) หมายถึง การคิดในลักษณะที่ว่า อะไรเป็นสิ่งที่ดีสำหรับสังคมโลก ไม่ใช่คิดเพียงแต่ว่าอะไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศของตน ความตั้งใจที่จะพิจารณาตัดสินบนพื้นฐานมาตรฐานโลก ไม่ใช่การยึดถือเผ่าพันธุ์เป็นศูนย์กลาง

7.5 การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interconnectedness) หมายถึง ความตระหนักและความชื่นชมของการมีปฏิสัมพันธ์คนและชาติทั้งหมด ซึ่งเป็นผลให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของในโลกหรือความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นในครอบครัวของมนุษยชาติเดียวกัน

ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงด้วยวิธีความสอดคล้องภายในทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.90 ความเที่ยงของทั้ง 5 องค์ประกอบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.65 ถึง 0.80 เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบได้ข้อคำถามในแต่ละตัวประกอบที่มีค่าน้ำหนักตัวประกอบ 0.35 ขึ้นไป ดังนี้ (1) ความรู้สึกรับผิดชอบ (Responsibility) 7 ข้อ, (2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Pluralism) 8 ข้อ, (3) ผลจากการกระทำ (Efficacy) 5 ข้อ, (4) การมองโลกเป็นศูนย์กลาง (Globalcentrism) 5 ข้อ, และ (5) การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interconnectedness) 5 ข้อ มาตรฐานนักสากลมีความสัมพันธ์กับแบบวัดพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีสำนึกสากลทั้ง 18 ข้อ มีค่าเท่ากับ 0.61 เมื่อหาความสัมพันธ์แบบลู่เข้า (Convergent Validity) กับมาตรย่อยลัทธิความรักชาติ (chauvinism) ของโครงการความเข้าใจเกี่ยวกับโลก มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญเท่ากับ 0.65 และมีความสัมพันธ์กับมาตรย่อยการตระหนักระหว่างชาติอย่างมีนัยสำคัญเท่ากับ 0.32

มาตรวัดสำนึกสากล ของ Hett มีข้อดีในการพยายามสร้างองค์ประกอบของสำนึกสากลด้วยเทคนิคเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ อีกทั้งมีการตรวจสอบคุณภาพทั้งด้านความตรงและความเที่ยงได้ครอบคลุมน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตามการสร้างมาตรสำนึกสากลนี้ เมื่อพิจารณาไปถึงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์มีจำนวนน้อยเพียง 14 คน และเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญก็ไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนเฉพาะเจาะจง การสัมภาษณ์คนเอเชียที่มีจำนวนเพียง 4 คน ที่มีสถานที่เกิดอยู่ที่กัมพูชา, อินเดีย, เลบานอน และได้หวัน แต่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกา อาจไม่เป็นตัวแทนของมุมมองของจากคนเอเชียอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ Hett ได้กล่าวว่ามีข้อจำกัดในกระบวนการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งอาจไม่สามารถอ้างอิงสรุปไปยังกลุ่มตัวอย่างอื่นๆในสหรัฐอเมริกา เนื่องจากนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียเท่านั้นที่ถูกคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง และโดยเฉลี่ยครอบครัวของนักศึกษาจะมีฐานะสูงกว่าครอบครัวทั่วไป

(8) มาตรจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลก (Global-mindedness Scale)

สร้างโดย นิภา สุขพิทักษ์ (2536) โดยได้นำแนวคิดของการสร้างมาตรจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลกมาจากผลการวิจัยของ Hett (1993) เป็นหลัก และได้ให้คำนิยามของ จิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลก (Global-mindedness) ว่าเป็นสภาวะที่บุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูก

ต้องเกี่ยวกับความเป็นพลโลก มีความคิดเห็นในทางบวกต่อความเป็นพลโลก และมีการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับหลักการของความเป็นพลโลก โดยมีสมมติฐานการวิจัยว่า จิตสำนึกเป็นมิติด้านหนึ่งของเจตคติ และกล่าวว่า การศึกษาจิตสำนึกนั้น จำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (Cognitive), ด้านความรู้สึก (Affective) และด้านพฤติกรรม (Behavior)

มาตรที่สร้างขึ้นมีจำนวน 2 ฉบับ คือ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นพลโลก เป็นมาตรแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด ถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 52 ข้อ ตอนที่ 3 การปฏิบัติตนในฐานะเป็นพลเมืองโลก เป็นมาตรที่ให้ตอบระดับความถี่ของการกระทำพฤติกรรม 5 ระดับ จำนวน 49 ข้อ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลโลก จะเป็นแบบสอบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

สำหรับตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นพลโลก และตอนที่ 3 การปฏิบัติตนในฐานะเป็นพลเมืองโลก จะมีองค์ประกอบของการสร้างข้อคำถามถึง 8 องค์ประกอบ ดังนี้

8.1 การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษยชาติ ประกอบด้วย

8.1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและประชาชาติต่างๆ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี ภาษา ศาสนา

8.1.2 ความรู้สึกเห็นด้วยว่า คนและชาติต่างๆ ก็มีบทบาทเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับในการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างเสมอภาค ไม่ว่าจะประเทศร่ำรวยหรือประเทศยากจน

8.1.3 ความรู้สึกเห็นด้วยว่า คนในสังคมต่างๆ มีความเท่าเทียมกันในฐานะแห่งแผ่นดินมนุษย์เดียวกัน

8.1.4 การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงการ ไม่ยึดถือเชื้อชาติ และชาติของตนเป็นใหญ่

8.1.5 ความกระตือรือร้น และความสนใจในการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับคนและประเทศต่างๆ จากแหล่งข่าวต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

8.2 ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม

8.2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและวัฒนธรรมที่มีอยู่หลากหลายในโลก ว่าเป็นลักษณะของวัฒนธรรมที่มีการผสมผสานกัน

8.2.2 ความรู้สึกชื่นชม มองเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมประเพณีทั้งที่เป็นของตนและของคนอื่นๆ

8.2.3 ความรู้สึกชื่นชม ในความพยายามเรียนรู้วัฒนธรรมที่ต่างไปจากของตน

8.2.4 มองเห็นวิธีปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมของคนในวัฒนธรรมต่างๆ ด้วยความรู้สึกเข้าใจ และปราศจากอคติ

8.2.5 การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาที่จะได้เรียนรู้ทั้งวัฒนธรรมของตน และวัฒนธรรมของชาติอื่นๆ

8.3 ด้านผลกระทบของการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อโลก

8.3.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล กลุ่มคน ว่าสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสภาพแวดล้อมได้ ทั้งในทางบวกและทางลบ ตั้งแต่ในระดับประเทศ จนถึงระดับโลก

8.3.2 ความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับการกระทำของบุคคล กลุ่มคน และรัฐบาลในแต่ละประเทศที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสภาพแวดล้อม ตั้งแต่ระดับประเทศ จนถึงระดับโลก

8.3.3 การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงการคำนึงถึงผลแห่งการกระทำของตนที่จะเกิดแก่สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสภาพแวดล้อม ตั้งแต่ในระดับท้องถิ่น จนถึงระดับโลก

8.4 ด้านจริยธรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบและการเอาใจใส่ต่อโลก

8.4.1 ความรู้ความเข้าใจว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของระบบโลกที่ต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนและสิ่งมีชีวิต รวมทั้งทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในโลก ตั้งแต่ในระดับเล็ก ถึงระดับใหญ่

8.4.2 มองเห็นคุณค่าของคน สิ่งมีชีวิตอื่นและทรัพยากรว่ามีความสำคัญเท่าเทียมกับตน ในฐานะผู้อยู่อาศัยร่วมโลกใบเดียวกัน ซึ่งต่างต้องพึ่งพาอาศัยกัน

8.4.3 การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกรับผิดชอบ การคำนึงถึง และการใส่ใจต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคน สิ่งมีชีวิตอื่น และทรัพยากรต่างๆ

8.5 ด้านการมองโลกเป็นศูนย์กลาง

8.5.1 ความรู้ความเข้าใจว่าโลกมีฐานะเป็นดาวเคราะห์เพียงดวงเดียวในระบบสุริยะจักรวาลปัจจุบัน ที่มนุษย์สามารถอาศัยและมีชีวิตรอดอยู่ได้

8.5.2 มองเห็นความสำคัญของการดำรงอยู่และความอยู่รอดของโลกในความหมายของความเป็นโลกทั้งหมด มากกว่าการมองเห็นความสำคัญ และความอยู่รอดของชาติใดชาติหนึ่งเพียงลำพัง

8.5.3 การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงการคำนึงถึงประโยชน์ที่โลกทั้งหมดจะได้รับมากกว่าประโยชน์ที่ตน หรือชาติตนจะได้รับเพียงลำพัง

8.6 ด้านการมุ่งอนาคต

8.6.1 ความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคน สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสภาพแวดล้อมในระยะยาวอันเนื่องมาจากการกระทำของบุคคล กลุ่มคน ตั้งแต่ในระดับท้องถิ่น จนถึงระดับโลก

8.6.2 ความรู้สึกเห็นด้วยว่า ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่บนโลกไม่เพียงเป็นสิทธิของคนในยุคปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังเป็นสิทธิของคนที่เกิดตามมาภายหลังด้วย ดังนั้นการสงวนรักษาทรัพยากร เพื่อคนในอนาคต จึงเป็นหน้าที่ของคนในปัจจุบัน

8.6.3 การกระทำที่แสดงให้เห็นถึง การคำนึงถึงผลเสียที่อาจจะตามมาในอนาคต อันเนื่องมาจากการกระทำของคนในปัจจุบัน

8.7 ด้านการใช้ทรัพยากรโลก

8.7.1 ความรู้ความเข้าใจว่าทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน ที่มีอยู่ในโลกเป็นสิทธิประชาชน และประชาชาติต่างๆ สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียมกัน

8.7.2 ความรู้สึกไม่เห็นด้วยกับสังคม และประเทศที่มุ่งสงวนทรัพยากร และพลังงานของตน โดยการแสวงหาและนำทรัพยากร พลังงานจากสังคมหรือประเทศอื่นมาใช้แทน

8.7.3 การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการใช้ทรัพยากร และพลังงานที่มีอยู่อย่างประหยัด

8.8 ด้านการรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

8.8.1 ความรู้ความเข้าใจว่าเทคโนโลยีที่เหมาะสม คือ เทคโนโลยีที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของสังคมนั้นๆ

8.8.2 ความรู้สึกไม่เห็นด้วย กับการนำเทคโนโลยีภายนอกวัฒนธรรมของตนมาใช้ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของเทคโนโลยีนั้น กับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของตน

8.8.3 ความรู้สึกเห็นด้วยว่า เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสังคมหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องเหมาะสมกับอีกสังคมหนึ่งเสมอไป

8.8.4 การกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความชื่นชม มองเห็นคุณค่า ประโยชน์ และความภาคภูมิใจในเทคโนโลยีพัฒนาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยการตรวจสอบคุณภาพของมาตร พบว่า แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นพลโลก แบบสอบถามการปฏิบัติตนในฐานะเป็นพลโลก และแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นพลโลก มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.85, 0.90 และ 0.68 ตามลำดับ โดยงานวิจัยนี้ไม่ได้ตรวจสอบคุณภาพของมาตรในแง่ความตรง และเป็นมาตรที่สร้างขึ้นโดยเลือกองค์ประกอบมาจากมาตรวัดสำนักสากลของ Hett จากองค์ประกอบที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์องค์ประกอบ จึงยังอิงลักษณะองค์ประกอบที่สร้างขึ้นมาจากแนวคิดทางตะวันตกอยู่ นอกจากนี้ยังสร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับวัดครูสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสำนักสากล

มาตร	มาตรเจตคติของพลเมืองโลก	มาตรสำนักนานาชาติ	แบบวัดความแปลกแยกทางวัฒนธรรม	มาตรสำนักสากลสำหรับเยาวชน	มาตรกรมองโลกในอนาคต	แบบวัดโครงการความเข้าใจเกี่ยวกับโลก	มาตรสำนักสากล	มาตรจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลก
ผู้พัฒนา	Lentz	Sampson and Smith	Reddin	Schmidt	Silvermail	Barrows et al	Hett	นิภา สุขพิทักษ์
ปีที่สร้าง	1950	1957	1975	1975	1979	1981	1993	2536
จำนวนองค์ประกอบ	3	8	8	4	4	13	5	8
องค์ประกอบ	-สำนักนานาชาติ -ความใจกว้างเรื่องเชื้อชาติหรือระหว่างกลุ่ม -ลัทธิประเพณี- -ลัทธิความรุนแรง	-ศาสนา -การอพยพย้ายถิ่น -การปกครอง -เศรษฐกิจ -ความรักชาติ -เชื้อชาติ -การศึกษา -สงคราม	-การขาดการขีดต่อชาติ -ตะวันตกเป็นศูนย์กลาง -ประสบการณ์เข้าร่วมเป็นสมาชิกวัฒนธรรมอื่น -ความยึดหยุ่นทางความคิด -ความยึดหยุ่นทางพฤติกรรม -ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบวัฒนธรรมเฉพาะ -ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่นๆ โดยทั่วไป -พฤติกรรมทางวัฒนธรรม -ความรู้สึกระหว่างบุคคล	-ความรักชาติ -สำนักสากล -การลดอาวุธ -การร่วมมือกัน	-การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ -การประยุกต์ใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี -ความร่วมมือระหว่างประเทศ -ความยุติธรรมทางเศรษฐกิจโลก	-สิ่งแวดล้อม -อาหาร -สุขภาพอนามัย -ประชากร -การเงินระหว่างประเทศและการจัดระเบียบการค้า -พลังงาน -เชื้อชาติและชาติพันธุ์ -สิทธิมนุษยชน -สงครามและอาวุธ -ศิลปวัฒนธรรม -ประเด็นทางศาสนา -ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ -ภูมิศาสตร์ทางธรรมชาติ	-ความรู้สึกรับผิดชอบ -ความหลากหลายทางวัฒนธรรม -ผลจากการกระทำ -การมองโลกเป็นศูนย์กลาง -การคิดต่อสัมพันธ์ระหว่างกัน	-การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษยชาติ -ความหลากหลายทางวัฒนธรรม -ผลกระทบของการกระทำของมนุษย์ที่มีต่อโลก -จริยธรรมเกี่ยวกับความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อโลก -การมองโลกเป็นศูนย์กลาง -การมุ่งอนาคต -การใช้ทรัพยากรโลก -การรู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม
ประเภทของมาตร	แบบตรวจสอบรายการเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย	แบบลิเคิร์ต 6 ระดับ	แบบตรวจสอบรายการเห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย	แบบลิเคิร์ต 5 ระดับ	แบบลิเคิร์ต 6 ระดับ	แบบลิเคิร์ต 5 ระดับ	แบบลิเคิร์ต 5 ระดับ	แบบลิเคิร์ต 5 ระดับ
จำนวนข้อ	66	32	80	42	20	101	30	ด้านความคิดเห็น : พฤติกรรม 52: 49

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสำนักสากล (ต่อ)

มาตร	มาตรเจตคติของพลเมืองโลก	มาตรสำนักนานาชาติ	แบบวัดความแปลกแยกทางวัฒนธรรม	มาตรสำนักสากลสำหรับเยาวชน	มาตรการมองโลกในอนาคต	แบบวัดโครงการความเข้าใจเกี่ยวกับโลก	มาตรสำนักสากล	มาตรจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองโลก
อำนาจ จำแนก	ร้อยละ 80 ของ ข้อคำถาม	-	-	-	-	-	-	-
ความเที่ยง	-	0.87 - 0.93	0.57 - 0.86	-	0.59 - 0.81	-	0.65 - 0.80	0.85 : 0.90
ความตรง	-	-ความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์กับมาตรอื่น -กลุ่มที่ทราบคุณลักษณะแล้ว	-กลุ่มที่ทราบคุณลักษณะแล้ว	-	การวิเคราะห์องค์ประกอบ	ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ	-ความตรงตามเกณฑ์สัมพันธ์กับมาตรอื่น -กลุ่มที่ทราบคุณลักษณะแล้ว -การวิเคราะห์องค์ประกอบ	-
ข้ออ่อน	ไม่มีการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงและความตรง	-ยึดติดอยู่กับลัทธิชาตินิยม-นานาชาตินิยม -บางข้อความไม่ชัดเจนความหลากหลายทางวัฒนธรรม -ไม่เหมาะสมนำมาใช้ในปัจจุบัน	-คุณภาพด้านความตรงมีเพียง 3 ด้านเท่านั้นที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้ทราบคุณลักษณะได้	-ขาดข้อมูลในการตรวจสอบความเที่ยงความตรง	-ข้อคำถามเน้นหนักในเรื่องเศรษฐกิจ, ความร่วมมือระหว่างประเทศและการประยุกต์ใช้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ยังขาดประเด็นทางสังคม	-มีข้อคำถามและองค์ประกอบจำนวนมาก	-ใช้กลุ่มตัวอย่างในการสร้างเป็นนักศึกษาจำนวนน้อยและเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งเป็นกลุ่มที่มีฐานะดีทำให้อาจขาดความเป็นตัวแทนที่ดี	-ขาดการตรวจสอบคุณภาพในแง่ความตรง -ใช้กับครูสอน สปช. ระดับประถมศึกษา

ข้อสรุปมาตรวัดที่เกี่ยวข้อง

โดยสรุปแล้วมาตรที่พัฒนาขึ้นส่วนใหญ่เป็นมาตรวัดคุณลักษณะเจตคติที่สร้างขึ้นจากประเทศทางตะวันตก ซึ่งจะวัดคุณลักษณะความเข้าใจใน โลก (Global understanding) สำนักานานาชาติ (worldmindedness) และสำนักสากล (global-mindedness) ซึ่งล้วนมีองค์ประกอบย่อยที่มีความหลากหลาย มีทั้งองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกันและแตกต่างกัน สำหรับรูปแบบของมาตรส่วนใหญ่เป็นแบบลิเคิร์ต มีเพียงสองมาตรเท่านั้นที่ให้ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย คือ มาตรเจตคติของพลเมืองโลก ของ Lentz (1950) และแบบวัดความแปลกแยกทางวัฒนธรรม ของ Reddin (1975) มีการตรวจสอบคุณภาพมีทั้งด้านความเที่ยงและความตรง บางมาตรไม่มีการรายงานคุณภาพของเครื่องมือ การตรวจสอบความเที่ยงที่พบมากที่สุดคือแบบแบบความสอดคล้องภายใน สำหรับการตรวจสอบความตรงมีการตรวจสอบความตรงแบบความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ โดยหาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรที่พัฒนาขึ้นกับมาตรที่วัดคุณลักษณะใกล้เคียงที่มีการสร้างมาก่อน สำหรับการตรวจสอบความตรงตามโครงสร้าง มีการตรวจสอบด้วย วิธีการเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ทราบคุณลักษณะแล้ว และการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นต้น แต่ขาดการพัฒนาโมเดลการวัดด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการสร้างมาตรวัดสำนักสากลตามมุมมองของประเทศทางตะวันออกซึ่งน่าจะทำการศึกษาต่อไป

การวิจัยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลสำนักานานาชาติ หรือสำนักสากล

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อทั้ง สำนักานานาชาติ และสำนักสากล พบว่ามีตัวแปรหลายตัวที่มีความเกี่ยวข้องกัน จึงขอเสนอตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับ สำนักานานาชาติ ก่อนที่จะกล่าวถึง ตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับ สำนักสากล ต่อไป

จากการศึกษาวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง พบว่า สำนักานานาชาติ (Worldmindedness) มีอิทธิพลต่อเจตนาในการซื้อสินค้าจากต่างประเทศของผู้เชี่ยวชาญทางการซื้อ (Crawford and Lamb, 1982) และบริษัทในแคนาดาที่ได้ว่าจ้างนักเรียนแลกเปลี่ยนจากต่างประเทศเข้าทำงานในบริษัทก็จะมีสำนักานานาชาติสูงกว่า บริษัทที่ไม่ว่าจ้างนักเรียนในกลุ่มดังกล่าว รวมทั้งยังมีความพึงพอใจและความผูกพันกับนักศึกษาแลกเปลี่ยนต่างชาติเพิ่มขึ้น (Schell and other, 1986) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Hull (1972) การศึกษาการเปลี่ยนแปลง สำนักานานาชาติของนักศึกษาชาวอเมริกาที่เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกับนักศึกษาต่างชาติเป็นระยะเวลา 2 เดือน พบว่า กลุ่มนักศึกษาอเมริกันที่มีชาวต่างชาติเป็นสมาชิกกลุ่มอยู่ด้วยจะมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนน สำนักานานาชาติก่อน

รับการอบรมและหลังการอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่กลุ่มนักศึกษาที่มีแต่ชาวอเมริกัน สมาชิกนั้นไม่พบการเปลี่ยนแปลง worldmindedness นอกจากนี้ Dittloff and Harris (1996) พบว่า บุคคลที่มีสำนึกนานาชาติสูง จะมีพฤติกรรมในการเจรจาต่อรองที่มีลักษณะผูกมิตร ไมตรี แต่ผู้ที่มีสำนึกนานาชาติต่ำ จะมีลักษณะพฤติกรรมการเจรจาต่อรองในรูปแบบโต้เถียง

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสำนึกนานาชาติ นอกเหนือจากที่กล่าวข้างต้นจะมีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อสำนึกนานาชาติ อีก 10 ตัวแปร ดังนี้ เพศ, ระดับของรายได้ครอบครัว, ประสบการณ์ในต่างประเทศ, ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ, ระดับชั้นปีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย, อายุ, สาขาวิชาที่ศึกษา, การวางแผนประกอบอาชีพ, การวางแผนศึกษาต่อ, และเชื้อชาติ

เพศ จากการศึกษพบว่า เพศหญิงจะมีคะแนน สำนึกนานาชาติสูงกว่า เพศชาย (Boatler, 1991; Deng and Boatler, 1993; Ernster, 1976; Garrison, 1961; Paul, 1966; Hazeltine and Rezvanian, 1998)

ระดับของรายได้ครอบครัว พบว่า Boatler (1992c) นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้มากกว่า 100,000 ดอลลาร์ต่อปี จะมี สำนึกนานาชาติต่ำกว่านักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่า (Paul, 1966; Boatler, 1992c) และพบว่านักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้จากสองแหล่งจะมี สำนึกนานาชาติต่ำกว่า นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้เพียงแหล่งเดียว (Deng and Boatler, 1993)

ประสบการณ์ในต่างประเทศ พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวต่างประเทศจะมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับ สำนึกนานาชาติ (Ernster, 1976; Wilson, 1975) โดยขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Boatler (1992c; 1991) พบว่า ประสบการณ์ท่องเที่ยวต่างประเทศมีผลต่อ สำนึกนานาชาติน้อยมาก (Boatler, 1992b) เมื่อศึกษาเป็นระยะยาวจะพบว่า ระยะเวลาในการท่องเที่ยวมีผลต่อสำนึกนานาชาติ ถ้าหากมีประสบการณ์การท่องเที่ยวต่างประเทศในระยะสั้นก็จะไม่มีผลต่อ สำนึกนานาชาติอย่างมีนัยสำคัญ (Boatler, 1990; Dotson, Tashakori and Courbois, 1988; Kafka, 1968; Prien, 1966; Smih, 1955) พบว่าหากมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวหรืออยู่อาศัยในต่างประเทศเป็นระยะเวลานานมากกว่า 6 เดือน จะมีผลทางบวกต่อ สำนึกนานาชาติ (Boatler, 1991; Deng and Boatler, 1993; Kagitcibasi, 1978; Langston, 1976)

ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ Langston (1976) พบว่า บุคคลที่มีความสามารถพูดได้หลายภาษา สำนึกนานาชาติ (worldmindedness) จะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Boatler (1992c) และ Hazeltine and Rezvanian (1998) พบว่านักเรียนที่มีความสามารถทางภาษาต่างประเทศจำนวน 2 ภาษาขึ้นไปจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) อย่างมีนัยสำคัญ

ระดับชั้นปีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย Garrison (1961) พบการเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญของสำนึกนานาชาติ เมื่อมีระดับชั้นปีสูงขึ้น ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Boatler (1992c) และ

Deng and Boatler (1993) ซึ่งไม่พบว่าระดับชั้นปีที่สูงขึ้นจะมีผลต่อ สำนักนานาชาติแต่อย่างใด

อายุ จากการศึกษาของ Wilson (1975) พบว่า อายุของครูไม่มีความสัมพันธ์กับ สำนักนานาชาติ แต่การศึกษาต่อมากลับพบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับสำนักนานาชาติ (Boatler, 1992a; Langston, 1976) โดยอายุและระดับชั้นปีของนักศึกษามหาวิทยาลัย จะมีอิทธิพลที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน (Boatler, 1992c) ก็พบว่าอายุมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของ สำนักนานาชาติ โดยเฉพาะอายุตั้งแต่ 23 ปีขึ้นไป

สาขาวิชาที่ศึกษา จากการศึกษาของ Boatler (1992c) พบว่า นักเรียนสาขาธุรกิจจะมี สำนักนานาชาติน้อยกว่านักเรียนในสาขาอื่น เช่น มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษารัฐกิจด้วยกันเอง พบว่า นักศึกษาวิชาเอกการเงินและวิชาเอกการบัญชีจะมีสำนักนานาชาติต่ำกว่านักศึกษาด้านการตลาดและวิชาเอกการจัดการ

การวางแผนประกอบอาชีพ Deng and Boatler (1993) พบว่านักศึกษาที่วางแผนประกอบอาชีพที่มีการติดต่อกับนานาชาติประเทศจะมี สำนักนานาชาติสูงกว่านักศึกษาที่วางแผนประกอบอาชีพในลักษณะอื่นๆ

การวางแผนการศึกษาต่อ Hazeltine and Rezvanian (1998) พบว่า นักศึกษาที่ไม่มีแผนการหรือไม่ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาจะมีสำนักนานาชาติสูงกว่า นักศึกษาที่มีความตั้งใจในการเข้าเรียนต่อในระดับบัณฑิตศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

เชื้อชาติ Hazeltine and Rezvanian (1998) ได้ศึกษาเปรียบเทียบ สำนักนานาชาติ ระหว่างนักศึกษารัฐกิจชาวรัสเซียและสหรัฐอเมริกา และไม่พบความแตกต่างของ สำนักนานาชาติ ในทั้งสองกลุ่มประเทศ ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Parker, Glenn, Mizoue et al (1998) ซึ่งพบว่า นักศึกษาฝึกหัดครูของสหรัฐอเมริกามี สำนักนานาชาติสูงกว่านักศึกษาฝึกหัดครูประเทศญี่ปุ่นอย่างมีนัยสำคัญ

กล่าวโดยสรุปสำนักนานาชาติ (Worldmindedness) เป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์และส่งผลถึง เจตนาในการซื้อสินค้าต่างประเทศ, ความพึงพอใจและผูกพันกับชาวต่างชาติ, พฤติกรรมการเจรจาต่อรอง เป็นต้น สำหรับตัวแปรส่งผลถึงสำนักนานาชาติ ได้แก่ เพศ, ระดับของรายได้, ครอบครัว, ประสบการณ์ในต่างประเทศ, ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ, ระดับชั้นปีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย, อายุ, สาขาวิชาที่ศึกษา, การวางแผนประกอบอาชีพ, และการวางแผนศึกษาต่อ ทั้งนี้ทั้งนั้น ตัวแปรอายุ, ระดับชั้นปีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย, และเชื้อชาติ นั้นยังมีข้อค้นพบผลการวิจัยที่ยังขัดแย้งกันอยู่ว่ามีอิทธิพลต่อสำนักนานาชาติจริงหรือไม่

ตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องของสัมพันธ์กับ สำนักนานาชาติ สามารถสรุปได้ว่า สำนักนานาชาติมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปร 8 ตัวสำคัญ ได้แก่ เพศ, ระดับชั้นปีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย, ประสบการณ์ทางวิชาการและการเข้าร่วมกิจกรรมหรือ โปรแกรมนานาชาติ, การติดตามข่าวสารต่างประเทศ,

ทรงสนทนาระหว่างเมือง, ประสบการณ์ในต่างประเทศ, ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ, และ พฤติกรรมที่แสดงถึงความมีสำนึกสากล ดังนี้

เพศ จากการศึกษาค้นคว้าของ Carlson and Widaman (1988) พบว่า ผู้หญิงมีความสนใจในการข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural interest) ในระดับสูงกว่าผู้ชาย สอดคล้องกับการศึกษาของ Hett (1993) ซึ่งพบว่า ผู้หญิงมีคะแนนสำนึกสากลสูงกว่าผู้ชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ระดับชั้นปีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยและอายุ Drake (1984) พบว่า นักศึกษาที่มีอายุมากกว่า จะมีความรู้, ความเห็นอกเห็นใจ และการตระหนักเกี่ยวกับประเทศโลกที่ 3 มาก ซึ่งบางที่อาจมีเจตนาที่จะลดมาตรฐานการดำรงชีวิตของตน เพื่อที่จะมีส่วนช่วยให้ประเทศโลกที่ 3 ได้พัฒนาตัวเอง และให้การสนับสนุนแนวคิดที่ว่า ความรับผิดชอบของคนอเมริกันต่อชาวประเทศด้อยพัฒนา ควรจะเป็นความรับผิดชอบที่มากกว่า กับประเทศของตนเอง นอกจากนี้ทั้ง Drake (1984) และ Barrows, Ager, Bennett et al (1981) ได้พบว่า ระดับชั้นเรียนทำให้เกิดความแตกต่างกันของเจตคติต่อโลก โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จะมีความตระหนักต่อการพึ่งพาอาศัยกันของแต่ละประเทศสูง ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Hett (1993) ซึ่งพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยซึ่งศึกษาในหลักสูตรเกี่ยวกับโลก (globalized curriculum) และศึกษาเกี่ยวกับนานาชาติ (international arena) จะมีคะแนนสูงกว่านักศึกษาอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ตอบที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป จะมีสำนึกสากลสูง

ประสบการณ์ทางวิชาการและการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโปรแกรมนานาชาติ จากการศึกษาค้นคว้าของ Hett (1993) พบว่า นักศึกษาผู้ลงทะเบียนเรียนวิชาโลกศึกษา (global studies), มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือโปรแกรมนานาชาติ รวมทั้งมีเพื่อนต่างประเทศหรือวัฒนธรรมอื่นๆ 2 คนหรือมากกว่านั้น จะมีสำนึกสากลสูงกว่านักศึกษาผู้ไม่ได้มีประสบการณ์เหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ballou (1996) พบว่า นิสิตนักศึกษาที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเทศหรือวัฒนธรรมอื่นๆ จะมีสำนึกสากลสูงอย่างมีนัยสำคัญแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ในกลุ่มนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาการศึกษาทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาระหว่างประเทศหรือวัฒนธรรม มีสำนึกสากลแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ได้ลงทะเบียนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาของ Barrows, Ager, Bennett et al (1981) พบว่า นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ และนักศึกษามนุษยศาสตร์หรืออักษรศาสตร์ มีความรู้สึกเกี่ยวกับความเข้าใจในโลก (affective global understanding) แตกต่างกัน นอกจากนี้ นักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ยังมีความคิดเห็นแตกต่างจากนักศึกษาสังคมศาสตร์อีกด้วย อย่างไรก็ตามพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านความรู้ และความรู้สึกต่อการเข้าใจในโลก (global understanding) ต่ำมาก สำหรับนักศึกษาที่ได้ลงทะเบียนเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ Torney-purta (1982) ได้รายงานว่านักศึกษา

กลุ่มนี้จะมีคะแนนความเข้าใจในโลกสูง นอกจากนี้ยังพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทางวิชาการและเจตคติต่อโลกอยู่บ้าง

การติดตามข่าวสารต่างประเทศ จากการศึกษาของ Barrows, Ager, Bennett et al (1981) พบว่าผู้ที่ติดตามอ่านข่าวสารต่างประเทศจากหนังสือพิมพ์ จะพบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความรู้สึกต่อความเข้าใจในโลก อย่างไรก็ตามไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าวสำหรับผู้ที่ติดตามข่าวทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic news) หรือทางโทรทัศน์

ทัศนคติทางการเมือง Drake (1984) พบว่า ผู้ที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม จะมีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจในสถานการณ์ของประเทศโลกที่สามต่ำกว่า ผู้ที่มีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Hett (1993) ซึ่งพบว่า นักศึกษาที่มีความสนใจทางการเมืองการปกครอง ซึ่งสามารถวัดได้จากความถี่ในการพูดคุยเรื่องการเมืองกับคนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีทัศนคติทางการเมืองแบบเสรีนิยม (liberal political views) จะมีสำนักสากลสูงกว่าบุคคลอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ

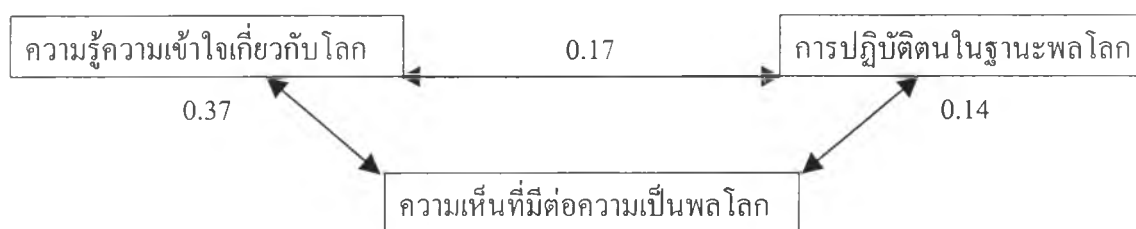
ประสบการณ์ในต่างประเทศ พบว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาต่างประเทศจะมีเจตคติและความเข้าใจกับนานาชาติในทางบวก (Paige, 1983) และการมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม, สำนักนานาชาติ จะช่วยสนับสนุนทัศนคติอนุรักษนิยม, ความสนใจในอาชีพที่ต้องติดต่อระหว่างนานาชาติ และการนิยมการเมืองแบบเสรีนิยม (Sharma and Jung, 1985; Walton, 1997) นักศึกษาที่ได้ใช้ชีวิตมากกว่า 9 สัปดาห์ ณ. ต่างประเทศ จะมีสำนักสากลสูงกว่า นักศึกษาผู้ที่ไม่เคยเดินทางไปต่างประเทศ หรือผู้ที่เคยเดินทางไปต่างประเทศในระยะสั้นๆ เพียง 1 หรือ 2 ครั้ง

ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ Barrows, Ager, Bennett et al (1981) และ Lucero (1988) พบว่า องค์ประกอบด้านความรู้สึกต่อความเข้าใจในโลก (the affective component of global understanding) มีส่วนช่วยให้พัฒนาภาษาต่างประเทศในระดับกลาง

พฤติกรรมที่แสดงถึงความมีสำนักสากล Rentschler (1980) ได้ศึกษาพบความสัมพันธ์ของผู้ที่มีสำนักนานาชาติ (worldminded people) จะมีแนวโน้มที่จะเป็นนักกิจกรรม และแสดงสุนทรพจน์ในที่สาธารณะ, การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต่างๆ และมักจะประชุมพบปะกับเจ้าหน้าที่ และมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสำนักสากล ของ Hett (1993) ได้จัดกลุ่มประเภทของพฤติกรรมของผู้ที่มีสำนักสากลไว้ 3 ประเภท คือ (1) เป็นนักกิจกรรม ซึ่งรวมถึง การเข้าร่วมกลุ่มทางการเมืองหรือองค์การสิทธิมนุษยชน, การมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย, และการเขียนจดหมายถึงผู้นำทางการเมือง, (2) มีความสนใจในวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงการแสวงหาโอกาสที่จะพบปะบุคคลที่มีภาษาพูดต่างออกไป, รักการอ่าน และเข้าร่วมกิจกรรมในระดับนานาชาติ, (3) ติดตามข่าวสาร ต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงการอ่านหนังสือพิมพ์และบทความต่างประเทศ

การวิพากษ์วิจารณ์ประเด็นต่างๆเกี่ยวกับโลก และการติดตามอ่านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับต่างประเทศอยู่เสมอ

จากการศึกษางานวิจัยของ Hett (1993) พบว่า พฤติกรรมสำนักสากลมีความสัมพันธ์กับ เจตคติต่อโลกหรือนานาชาติ ตามลำดับขององค์ประกอบย่อยต่างๆ ดังนี้ (1) ความรู้สึกรับผิดชอบ (Responsibility) เท่ากับ 0.49, (2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Pluralism) เท่ากับ 0.52, (3) ผลจากการกระทำ (Efficacy) เท่ากับ 0.51, (4) การมองโลกเป็นศูนย์กลาง (Globalcentrism) เท่ากับ 0.31, และ (5) การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interconnectedness) เท่ากับ 0.51 โดยความสัมพันธ์ทั้งหมดนี้ เป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยทางสถิติระดับ 0.001 แต่เมื่อมาพิจารณา การศึกษาของ นิภา สุขพิทักษ์ (2536) แล้วพบว่าความสัมพันธ์ของสำนักสากล 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลก, การปฏิบัติตนในฐานะพลโลก และ ความเห็นที่มีต่อความเป็นพลโลก ยังเป็นความสัมพันธ์ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำ แต่อย่างไรก็ดียังพบว่าเป็นความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังความสัมพันธ์ต่อไปนี้

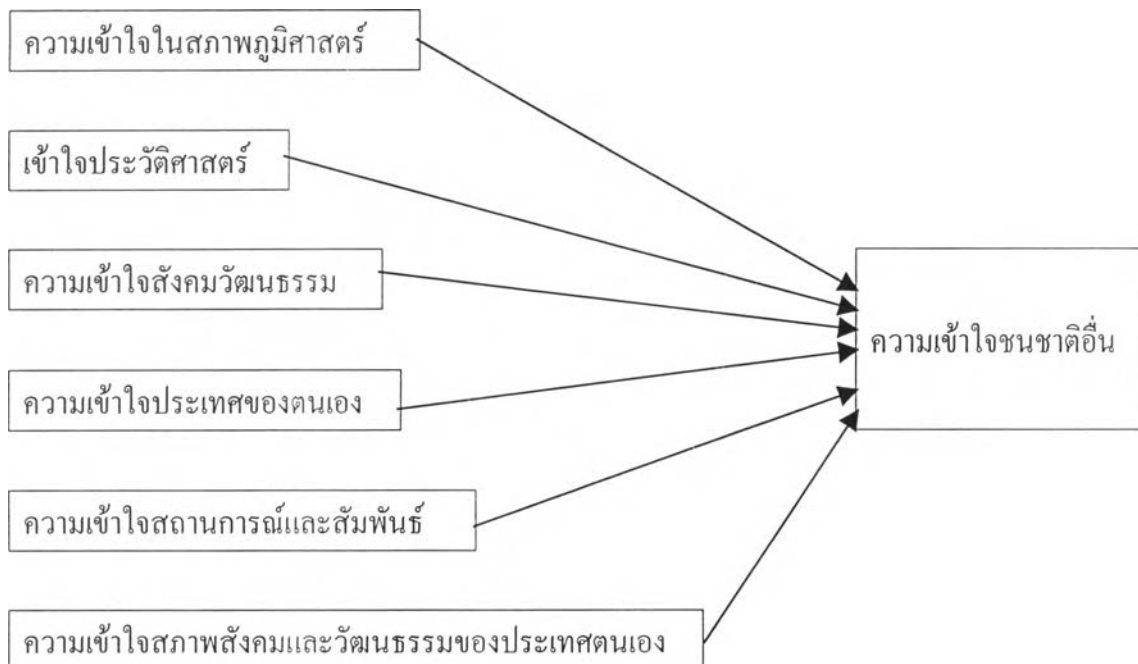
กล่าวโดยสรุปตัวแปรที่ส่งผลต่อสำนักสากล และสำนักนานาชาติที่สอดคล้องกัน คือ เพศ, ประสบการณ์ในต่างประเทศ, ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ, ระดับชั้นปีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย, อายุ, สาขาวิชาที่ศึกษา และตัวแปรอื่นที่ส่งผลต่อสำนักสากลที่ยังไม่มีการศึกษาว่ามีผลต่อสำนักนานาชาติ ได้แก่ ประสบการณ์ทางวิชาการและการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโปรแกรมนานาชาติ, การติดตามข่าวสารต่างประเทศ, ทรรศนะทางการเมือง, พฤติกรรมที่แสดงถึงสำนักต่อโลก นอกจากนี้ยังมีตัวแปรที่มีผลต่อสำนักนานาชาติ แต่ยังไม่พบว่ามีการศึกษาว่ามีผลต่อสำนักสากล ได้แก่ ระดับรายได้ของครอบครัว, การวางแผนประกอบอาชีพ, การวางแผนการศึกษาต่อ, เชื้อชาติ

ทฤษฎีการเข้าใจชนชาติอื่น

สำหรับทฤษฎีทางสังคมวิทยาที่มีความเกี่ยวข้องกับสำนักสากล คือ ทฤษฎีการเข้าใจชนชาติอื่น (A Theory of understanding other peoples) ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกในวารสาร Area Studies ปี 1985 จากมหาวิทยาลัย Tsukuba (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2542) ซึ่งกล่าวรายละเอียดของทฤษฎี ดังนี้

ความพยายามในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของคนในสังคมและวัฒนธรรมต่างๆ ของนักสังคมวิทยา ก่อให้เกิดการสร้างทฤษฎีการเข้าใจชนชาติอื่นนี้ขึ้น โดยได้ขยายทัศนะออกไปให้ครอบคลุมตัวแปรอื่น ซึ่งอาจไม่ใช่ตัวแปรปกติของสังคมวิทยา ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เพื่อให้เป็นการเข้าสู่ปัญหาแบบรอบด้าน (Holistic approach) อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจชนชาติอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีการเข้าใจชนชาติอื่น แสดงให้เห็นว่า การที่ชนชาติหนึ่งจะเข้าใจชนชาติอื่นๆ ได้อย่างดีนั้น จะขึ้นอยู่กับความเข้าใจถึง ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม ของคนในชาตินั้น และในขณะเดียวกันต้องทำความเข้าใจตนเอง สังคมและวัฒนธรรมของตน และสถานการณ์ในความสัมพันธ์นั้นด้วย ดังภาพ

ทฤษฎีการเข้าใจชนชาติอื่น มีประพจน์สำคัญประกอบด้วย

1. ความเข้าใจชนชาติอื่น ขึ้นอยู่กับความเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์ของชนชาตินั้น
2. ความเข้าใจชนชาติอื่น ขึ้นอยู่กับความเข้าใจประวัติศาสตร์ของชนชาตินั้น
3. ความเข้าใจชนชาติอื่น ขึ้นอยู่กับความเข้าใจสังคมวัฒนธรรมของชาตินั้น
4. ความเข้าใจชนชาติอื่น ขึ้นอยู่กับความเข้าใจตนเอง (the ego)
5. ความเข้าใจชนชาติอื่น ขึ้นอยู่กับความเข้าใจสภาพสังคมและวัฒนธรรมของตัวเอง
6. ความเข้าใจชนชาติอื่น ขึ้นอยู่กับความเข้าใจสถานการณ์และสัมพันธ์

จากประพจน์ข้างต้น กล่าวได้ว่า ทฤษฎีนี้มี ความเข้าใจชนชาติอื่นเป็นผล และเหตุ ก็คือ ความเข้าใจสภาพภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม สภาพตัวเอง สังคมและวัฒนธรรมตัวเอง และสถานการณ์ขณะสัมพันธ์ ซึ่งมีการนิยามความหมายต่างๆ ดังนี้

การเข้าใจผู้อื่น หมายถึง การที่ชนชาติหนึ่ง สามารถรู้เหตุผลได้ว่า ทำไมชนชาติที่จะทำ ความเข้าใจนั้น จึงได้คิดหรือประพฤติปฏิบัติอย่างที่เขาคำโดยปรากฏให้เห็นอยู่

ภูมิศาสตร์ หมายถึง สาขาวิชาหนึ่งในหมวดวิชามนุษยศาสตร์ (Humanities) ที่ศึกษา เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social environments) และสภาพแวดล้อมทาง ธรรมชาติ (natural environments) ณ จุดใดจุดหนึ่งของโลก วิชาี้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับสังคม หรือชนชาติหนึ่งในด้านที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ สภาพพื้นที่ ฤดูกาล อากาศ ขนาดของปริมาณน้ำฝน จำนวนประชากร จำนวนและเชื้อชาติชนกลุ่มน้อย แบบแผนการตั้งถิ่นฐาน ปริมาณและคุณภาพของ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และขณะเวลาที่ศึกษา

ประวัติศาสตร์ เป็นสาขาหนึ่งในหมวดวิชามนุษยศาสตร์ เป็นสาขาที่ศึกษาประสบการณ์ ของมนุษยชาติ ทั้งที่บันทึกไว้และไม่ได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่ได้ถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลังหรือ ไม่ได้ถ่ายทอด และเป็นประสบการณ์ที่เข้าใจเป็นอย่างดีหรือไม่สามารถเข้าใจได้ จึงต้องอาศัย การตีความของผู้เชี่ยวชาญ หรือ นักประวัติศาสตร์ ในความหมายแคบ ประวัติศาสตร์ หมายถึง บุคคล และเหตุการณ์เพื่อความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับความเป็นมาของกลุ่มคนในสังคมนั้นๆ

สังคมและวัฒนธรรม หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับองค์การสังคม (Social organizations) และสถาบันสังคม (social institutions) ทั้งหมดของสังคมนุษย์สังคมหนึ่งที่เป็นเป้าหมายของการ ศึกษา องค์การทางสังคม ซึ่งต่อไปถึงการรวมตัวกันแบบและขนาดต่างๆ ของคนในสังคมนั้น เช่น กลุ่มสังคม ชุมชน ชนชั้น สหจร (association) เป็นต้น รวมทั้งกระบวนการทางสังคม (social process) ที่กลุ่มคนเหล่านั้นได้แสดงออกที่สำคัญ เช่น การขัดเกลาทางสังคม (socialization) ส่วน สถาบันสังคม หมายถึง แบบแผนในการคิดและการกระทำเรื่องสำคัญเรื่องต่างๆ ของคนในสังคม หนึ่งสังคมนั้น ซึ่งในที่นี้ คือ สังคมอันเป็นเป้าหมายของการศึกษา คือ เรื่องที่หากละเว้นการกระทำ แล้ว จะทำให้สังคมไม่มั่นคงหรือเสื่อมคลาย สิ่งใดเป็นแบบแผน (pattern) ของสังคมแล้ว ก็หมายความว่า สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่คนในสังคมจะต้องยึดถือปฏิบัติตาม ดังตัวอย่างเช่น กฎหมาย ตัวอย่างของสถาบันสังคม เช่น ครอบครัว การศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง การพักผ่อนหย่อน ใจ ฯลฯ ล้วนมีแบบแผนให้คนในสังคมยึดถือปฏิบัติตาม แต่ละสังคมจะมีแบบแผนเหล่านี้แตกต่างกันออกไป แบบแผนเหล่านี้จึงเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสังคม

ตัวเอง หมายถึง บุคคลหรือ กลุ่มบุคคลที่ต้องการเข้าใจชนชาติอื่น หรือคนในวัฒนธรรมอื่น อาจกล่าวได้ว่า คนไทยเป็นสมาชิกของสังคมไทย คนญี่ปุ่นเป็นสมาชิกของสังคมญี่ปุ่น เพราะได้รับ การขัดเกลาในสังคมที่เป็นสมาชิก จึงมีแบบการคิด (Pattern of thinking) และแบบในการกระทำ (pattern of acting) อันเป็นแบบฉบับเฉพาะตามสังคมนั้น กล่าวได้อีกว่า คนไทยโดยทั่วไปมีบุคลิก แบบไทย และคนญี่ปุ่นทั่วไปมีบุคลิกแบบญี่ปุ่น

สถานการณ์ขณะสัมพันธ์ (The interactional situation) หมายถึง สถานที่ เวลา และสภาพ แวดล้อมที่คนสองเชื้อชาติมาพบปะกัน โดยแต่ละฝ่ายต่างก็มีเป้าหมายของตนที่พยายามจะให้บรรลุ

กับอีกฝ่ายหนึ่ง ตามระเบียบแบบแผนที่ทั้งสองฝ่ายยึดถือร่วมกัน สถานที่อาจเป็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือไม่ได้เป็นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก็ได้

กล่าวโดยสรุปคือ แนวคิดที่เป็นเหตุ (Independent concept) คือ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวัฒนธรรมของชาติ ตัวเอง สถานการณ์ขณะสัมพันธ์ ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ก่อให้เกิดผล คือ ความเข้าใจในชนชาติอื่น นั่นเอง และสิ่งต่างๆ เหล่านี้ หล่อหลอมพฤติกรรม ความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ ในสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ต่างๆ กัน มีความเป็นมาในประวัติศาสตร์ต่างๆ กัน มีสังคมวัฒนธรรมต่างๆ มีบุคลิกและพฤติกรรมต่างๆ กันไป แต่กระนั้นเวลามาพบกันในสภาพแวดล้อมที่ต่างออกไป พฤติกรรมความคิดของเขาก็อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ ทฤษฎีนี้จัดเหมาะที่นำไปใช้ เวลาที่จะมีการพบกันระหว่างคนต่างชาติ ต่างภาษาในฐานะและสภาวะต่างๆ เพราะจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกันมากยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 มโนทัศน์ในการวัดเจตคติ

แนวคิดในการวัดเจตคติ

แนวความคิดในการวัดเจตคติ ประกอบด้วย การกำหนดที่หมายของเจตคติให้มีความชัดเจน โดยผู้วิจัยต้องตัดสินใจเลือกแนวการนิยามว่า เจตคติเป็นแบบสามองค์ประกอบ (ปัญญา, อารมณ์ความรู้สึก และพฤติกรรม) สององค์ประกอบ (ปัญญาและอารมณ์ความรู้สึก) หรือ องค์ประกอบเดียวคือ เป็นอารมณ์ความรู้สึก หลังจากเป็นการเลือกใช้วิธีวัดเจตคติซึ่งแบ่งออกเป็น 5 วิธี คือ การใช้มาตรวัด การสังเกตพฤติกรรม การสังเกตร่องรอยของการกระทำ การสัมภาษณ์ และการต่อประ โยคหรือเรื่องให้จับ จากการศึกษางานวิจัยที่วัดเจตคติ พบว่า การใช้มาตรวัด ถือเป็นวิธีที่มีผู้นิยมใช้มากที่สุด เนื่องจากมีความเป็นปรนัยสูง สามารถวัดได้กับคนกลุ่มใหญ่ ใช้เวลาอันสั้นกว่าการวัดด้วยวิธีอื่นๆ

ธีระพร อุวรรณ โณ (2535) ได้รวบรวมประเภทของมาตรวัดเจตคติไว้ 14 ประเภท ดังนี้

1. มาตรอันตรภาคปรากฏเท่ากัน (Equal-appearing intervals scale) ของ Thurstone
2. มาตรวิธีเปรียบเทียบรายคู่ (Pair comparisons method) ของ Thurstone
3. มาตรรวมการประมาณค่า (Summated ratings scale) ของ Likert
4. มาตรสเกลโลแกรม (Scalogram scale) ของ Guttman
5. มาตรระยะห่างทางสังคม (Social distance scale) ของ Bogardus
6. มาตรจำแนกความหมาย (Semantic differential scale) ของ Osgood
7. มาตรจำแนกพฤติกรรม (Behavioral differential scale) ของ Triandis

8. มาตรการกลุ่มทฤษฎีความคาดหวัง-คุณค่า (Expectancy-value theory) อาทิ ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ Fishbein and Ajzen ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน ของ Ajzen
9. รายการความคิด (Listed thoughts)
10. แบบตรวจสอบรายการคุณศัพท์ (Adjective checklist)
11. มาตรการสเตเบิล (Staple scale)
12. มาตรการประเมินตนเอง (Self-rating scale)
13. มาตรการอันตรภาคตามลำดับ (Successive intervals scale)
14. มาตรการวัดส่วนบุคคล (Ideographic vs nomothetic)

เมื่อพิจารณาประเภทของมาตรทั้ง 14 ประเภทพบว่า มาตรวัดที่เป็นที่นิยมใช้มากที่สุดในปัจจุบัน 3 ชนิด คือ มาตรการรวมประมาณค่า (summated ratings scale) ของ Likert และมาตรจำแนกความหมาย (semantic different scale) ของ เนื่องจากมีวิธีการสร้างที่สะดวกรวดเร็วกว่าวิธีอื่น และเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ซึ่งจะนำเสนอรายละเอียดของทั้งสามมาตรทั้งสองประเภทตามลำดับดังนี้

มาตรการรวมการประมาณค่าของลิเคิร์ต

มาตรการรวมการประมาณค่าของลิเคิร์ต (Summated ratings scale) ซึ่งมีคำเรียกอื่นๆอีก อาทิ มาตรการแบบลิเคิร์ต (Likert-type scale) คิดค้น โดยนักจิตวิทยาสังคม Rensis Likert ในปี 1932 ณ มหาวิทยาลัยมิชิแกน ซึ่งถือเป็นมาตรเจตคติที่เป็นที่นิยมมากตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

1. ลักษณะของมาตร

มาตรการรวมการประมาณค่าของลิเคิร์ตเป็นมาตรที่เสนอข้อความจำนวนมากให้แก่ผู้ตอบ ตอบว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับแต่ละข้อความ มากน้อยเพียงใดตัวมาตรจะประกอบด้วยข้อความต่างๆ ที่มีความหมายทางบวก (ข้อ 1) กับทางลบ (ข้อ 2) ต่อที่หมายของเจตคติอยู่ด้านซ้ายของตาราง และด้านขวาของตารางจะมีช่องให้ผู้ตอบเลือกตอบหนึ่งช่องจากห้าช่องสำหรับแต่ละข้อความ โดยทั่วไปช่องเหล่านี้จะมีคำตอบว่า เห็นด้วยมาก เห็นด้วย ตัดสินใจไม่ได้ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยมาก

2. วิธีสร้างมาตร

วิธีสร้างมาตรโดยทั่วไปมี 9 ขั้นตอน คือ

- 2.1 การกำหนดที่หมายของจิต กำหนดให้ชัดเจน
- 2.2 การเขียนข้อความ เขียนข้อความจำนวนมากที่มีความหมายทางบวกหรือทางลบต่อที่หมาย จำนวนข้อความในขั้นนี้ควรมีประมาณ 2 เท่าของจำนวนข้อความที่ต้องการใช้จริง ข้อความควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ คือ เป็นข้อความที่กล่าวถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ตอบ ไม่ใช่ข้อความที่เกี่ยวข้องกับความจริงสำหรับคนทั่วไป, ชัดเจน ติความได้ง่าย และไม่ควรรยาวเกินไป, มีความคิด

ที่สมบูรณ์เพียงความคิดเดียว, หลีกเลี่ยงการใช้คำปฏิเสธว่า “ไม่” ให้ใช้คำอื่นที่มีความหมายคล้ายกันแทน, หลีกเลี่ยงข้อความที่ผู้ตอบเกือบทุกคนจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย, ควรเป็นข้อความทางบวกและทางลบประมาณอย่างละครึ่ง

2.3 การพิมพ์มาตรฐานสร้าง นำข้อความที่มีมาทำเป็นมาตรฐานคล้ายกับตาราง และเขียนคำชี้แจงการตอบอย่างละเอียด ก่อนการทำมาตรนั้น

2.4 การทดลองใช้มาตรฐานสร้าง นำไปให้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจริงตอบตามความรู้สึกของเขาจริงๆ จำนวนผู้ตอบที่ใช้ในขั้นนี้ยิ่งมากยิ่งดี หนังสือบางเล่มเสนอให้ใช้ 5 ถึง 10 เท่าของจำนวนข้อความ

2.5 การให้คะแนน นำคำตอบของกลุ่มตัวอย่างขั้นสร้างมาตรมาให้คะแนนตามเกณฑ์คือข้อความที่เป็นทางบวกต่อที่หมายจะให้คะแนนสำหรับผู้ตอบเห็นด้วยมาก (5) เห็นด้วย (4) คัดสินใจไม่ได้ (3) ไม่เห็นด้วย (2) และไม่เห็นด้วยมาก (1) สำหรับข้อความที่เป็นลบต่อที่หมายให้คะแนนดังนี้ เห็นด้วยมาก (1) เห็นด้วย (2) คัดสินใจไม่ได้ (3) ไม่เห็นด้วย (4) และไม่เห็นด้วยมาก (5) แล้วรวมคะแนนที่แต่ละคนตอบต่อทุกข้อความเข้าด้วยกัน เป็นคะแนนรวมของแต่ละคน การรวมคะแนนเช่นนี้เป็นที่มาของชื่อมาตรรวมการประมาณค่า

2.6 การหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนทั้งหมด นำคะแนนที่แต่ละคนตอบแต่ละข้อมาจับคู่กับคะแนนรวมของเขาที่ลบคะแนนของข้อนั้นออก นำคะแนนที่จับคู่กันนี้ของทุกคนมาหาสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ซึ่งการหาสหสัมพันธ์ เช่นนี้เรียกว่า สหสัมพันธ์ระหว่างบางส่วนกับทั้งหมด (part-whole correlation) ทำเช่นนี้จนครบทุกข้อความ

2.7 การคัดเลือกข้อความ นำผลการคำนวณสหสัมพันธ์ระหว่างบางส่วนกับทั้งหมดมาคัดเลือก ข้อความที่มีสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญไว้ใช้ ควรคัดเลือกให้ได้ข้อความทางบวกและทางลบประมาณอย่างละครึ่ง จำนวนข้อความที่คัดเลือกไว้ใช้จริงยังมีมากยิ่งขึ้นทำให้มาตรมีความเที่ยงมากขึ้น แต่จะคัดเลือกไว้ใช้จริงก็ข้อความขึ้นอยู่กับผู้สร้างต้องการมาตรฐานหรือยาว บางกรณีหากข้อความที่มีนัยสำคัญอยู่มากผู้สร้างอาจคัดข้อความเป็น 2 มาตรได้ หากข้อความที่มีสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญมากเกินไปที่ต้องการไปใช้จริง ให้ใช้เกณฑ์ให้เลือกข้อที่มีสหสัมพันธ์สูงในทางบวกไปใช้แทน

2.8 การตรวจสอบความเที่ยงของมาตร สามารถทำได้หลายวิธีเช่น วิธีการหาความเที่ยงแบบความคงที่โดยการวัดซ้ำที่ระยะเวลาให้ห่างพอเหมาะ วิธีการหาความเที่ยงหัดเทียบโดยใช้มาตรคู่ขนานแล้วมาหาสหสัมพันธ์ระหว่างมาตรทั้งสอง วิธีการหาความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน เช่นการแบ่งครึ่งข้อสอบ และการหาสัมประสิทธิ์แบบแอลฟา

2.9 การตรวจสอบความตรงของมาตร สามารถทำได้หลายประเภท เช่น ความตรงตามเนื้อหาโดยทั่วไปจะกระทำในขั้นวางแผนการสร้างมาตรให้ครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัด ปริมาณข้อความ และเนื้อหาในข้อความ ความตรงเชิงเกณฑ์สัมพัทธ์โดยเทียบกับมาตรที่เป็นมาตร

ฐาน และความตรงตามโครงสร้างซึ่งเป็นที่นิยมในการตรวจสอบความตรงในมาตรฐานจิตวิทยา อาทิ การเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ทราบลักษณะอยู่แล้ว (known-group) การวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor analysis) การให้เทคนิคการวัดหลายคุณลักษณะ โดยใช้การวัดหลากหลายวิธี (MTMM)

มาตรจำแนกความหมาย

มาตรจำแนกความหมาย (Semantic differential scale) พัฒนาขึ้นโดยนักจิตวิทยา Charles Osgood ในปี 1957 ณ มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์

มาตรจำแนกความหมายเป็นมาตรความหมายโดยนัยของที่หมายต่างๆ ต่อผู้ตอบไม่ใช่การวัดความหมายตามพจนานุกรม เช่น โทรศัพท์มือถือ อาจมีความหมายโดยนัยว่าเป็นเกียรติ แสดงความมีหน้ามีตา และทำให้สะดวกสบาย ขณะที่ความหมายตามพจนานุกรมจะต่างไปจากความหมายข้างต้น Osgood and others พบว่า ที่หมายหนึ่งๆ อาจมีความหมายโดยนัยต่อผู้ตอบกลุ่มหนึ่งๆ ได้หลายมิติ เช่น มิติการประเมิน (ประโยชน์-อันตราย, สุขสบาย-เจ็บป่วย, หอม-เหม็น, ดี-เลว) มิติศักยภาพ (หนัก-เบา, ลึก-ตื้น, แกร่ง-อ่อน, ใหญ่-เล็ก) และมิติกิจกรรม (ไว-เชื่องช้า, เร็ว-ช้า, บาง-หนา, อ่อน-แข็ง) อย่างไรก็ตามมีตินามาใช้ในการวัดเจตคติ คือ มิติการประเมินเท่านั้น

1. ลักษณะของมาตร

มาตรจำแนกความหมายเป็นมาตรที่เสนอที่หมายของเจตคติประกอบด้วยคุณศัพท์ขั้วคู่หลายคู่ให้ผู้ตอบตอบว่าที่หมายมีความหมายไปสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงไรกับคุณศัพท์ตัวใดในคุณศัพท์แต่ละคู่ ดังตัวอย่าง พบว่าที่หมายของเจตคติปรากฏส่วนบนของมาตร ข้อคำถามที่ให้ผู้ตอบตอบอยู่ด้านล่าง ข้อคำถามเหล่านี้มีคุณศัพท์ตรงกันข้ามอยู่ 2 ขั้ว เช่น ง่าย-ยาก สบาย-แสบแสบ สบายใจ-หนักใจ ชอบ-เกลียด คำคุณศัพท์ทางซ้ายจะมีการนำคำทางบวกและทางลบมาสลับกันไปบ้าง ผู้ตอบจะได้รับคำแนะนำโดยละเอียดให้ตอบเพียงบรรทัดละ 1 คำตอบ เช่นตอบว่า การเรียนภาษาอังกฤษของข้าพเจ้า ยากหรือง่าย หากยากยากเพียงไร หากง่ายง่ายเพียงไร โดยสิ่งที่จะต้องคงไว้เสมอ คือ การใช้คำคุณศัพท์ที่ตรงกันข้ามเป็นคู่ๆ หากเป็นมาตรเจตคติต้องเป็นคำคุณศัพท์ทางการประเมินเท่านั้น

2. วิธีสร้างมาตรโดยสังเขป

วิธีสร้างมาตรที่จะนำมาเสนอโดยสังเขปนี้เป็นการผสมผสานแนวคิดของนักจิตวิทยา ได้แก่ Osgood and other (1957) และ Ajzen and Fishbien (1980) ขั้นตอนบางขั้นตอนคล้ายกับวิธีที่ใช้ในมาตรรวมการประเมินค่า ขั้นตอนโดยสังเขปมี 10 ขั้นตอน คือ

2.1 การกำหนดที่หมายของเจตคติ กำหนดให้ชัดเจน

2.2 นำที่หมายไปกระตุ้นคำคุณศัพท์จากกลุ่มตัวอย่างขึ้นสร้างมาตร นำที่หมายไปพิมพ์ใส่หัวกระดาษพร้อมกับคำชี้แจงการตอบ นำแบบสำรวจคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับที่หมายของ

เจตคติไปให้กลุ่มคนที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างประมาณตั้งแต่ 30 คนขึ้นไปตอบ เพื่อให้ตอบว่า
ที่หมายทางจิตเป็นสิ่งที่..... ตามความเห็นของผู้ตอบโดยใช้คำคุณศัพท์บรรยายถึง

2.3 คัดเลือกคำคุณศัพท์ นำคำคุณศัพท์ทั้งหมดที่ได้มาจัดหมวดหมู่รวมคำที่คล้าย
กันมา และตรงกันข้ามกันเข้าไว้ด้วยกัน แล้วบันทึกความถี่ของคำตอบแต่ละหมวดไว้ เรียงลำดับ
ความถี่คำตอบจากสูงสุดไปต่ำสุด แล้วคัดเอาคำที่มีความถี่สูงใน 10-12 ลำดับแรกมาใช้ หรือหาก
ร้อยละสะสมจากความถี่สูงสุดลงไปสู่ความถี่ต่ำสุด คัดเอาคำคุณศัพท์หรือคู่คำคุณศัพท์ที่มีร้อยละ
สะสมประมาณร้อยละ 75 มาใช้ หากคำคุณศัพท์ตัวใด กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบ ไม่ได้ตอบคำตอบตรงกันข้าม
มาด้วย ผู้สร้างมาตรอาจนำไปถามกลุ่มตัวอย่างใหม่อีกครั้ง หรืออาจค้นคว้าจากพจนานุกรม แต่ต้อง
แน่ใจว่าเป็นคำตอบตรงกันข้ามจริงๆ

2.4 การพิมพ์มาตรฐานสร้าง พร้อมเขียนคำชี้แจงการตอบอย่างละเอียดขึ้น แล้วเย็บ
ไว้เป็นหน้าก่อนถึงหน้ามาตร

2.5 การทดลองใช้มาตรฐานสร้าง ทำเช่นเดียวกับขั้นที่ 4 ของการสร้างมาตรฐาน
การประมาณค่าของลิเคิร์ต

2.6 การให้คะแนนคำตอบ นำคำตอบของกลุ่มตัวอย่างขั้นสร้างมาตรมาให้คะแนน
โดยให้คะแนนคำตอบที่ตอบมาด้านคุณศัพท์ที่มีความหมายทางไม่ติระหว่าง -3 ถึง -1 ให้คะแนน
คำตอบที่ตอบมาด้วยคุณศัพท์ที่มีความหมายทางติระหว่าง 1 ถึง 3 และให้คะแนนคำตอบที่ตัดสินใจ
ไม่ได้เป็นศูนย์ จากนั้นก็รวมคะแนนรวมของแต่ละคน สำหรับคะแนนศูนย์เป็นจุดศูนย์กลางนั้น
Osgood and others (1975) ถือว่าจุดกลางของคะแนนรวม (กรณีเป็นศูนย์) เป็นจุดที่แสดงว่าบุคคลมี
เจตคติเป็นกลางต่อเรื่องนั้น ดังนั้น บุคคลใดมีคะแนนเป็นลบก็ถือว่ามิเจตคติทางลบต่อที่หมาย และ
บุคคลใดมีคะแนนรวมเป็นบวกก็ถือว่ามิเจตคติทางบวกต่อที่หมาย ส่วนคะแนนที่บวกลบมากน้อยก็
ถือเป็นความเข้ม หรือความหนักแน่นของเจตคติไปในทิศทางนั้น

2.7 การหาสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม ทำเช่นเดียวกับการสร้างมาตร
ประมาณค่าของลิเคิร์ต

2.8 การคัดเลือกข้อคำถาม ทำคล้ายกับการสร้างมาตรประมาณค่าของลิเคิร์ต
ยกเว้นไม่ต้องคัดเลือกข้อความทางบวกหรือลบ เพราะมาตรจำแนกความหมายแต่ละข้อมีคุณศัพท์
เป็นคู่ทางบวกและลบอยู่แล้ว และใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบแทนในขั้นนี้เพื่อคัดเอาเฉพาะคู่คุณ
ศัพท์ที่เป็นการประเมินเท่านั้นมาใช้

2.9 การตรวจสอบความเที่ยงของมาตร ทำเช่นเดียวกับการสร้างมาตรประมาณค่า
ของลิเคิร์ต

2.10 การตรวจสอบความตรงของมาตร ทำเช่นเดียวกับการสร้างมาตรประมาณค่า
ของลิเคิร์ต

ขั้นตอนการพัฒนามาตรวัด

ในการพัฒนามาตรทางจิตวิทยาและทางพฤติกรรมศาสตร์ Devellis (1991) มีข้อเสนอแนะโดยทั่วไป 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดให้แน่ชัดว่าอะไรคือสิ่งที่ต้องการวัด ซึ่งประกอบไปด้วยความชัดเจนในเชิงทฤษฎี, ลักษณะที่เฉพาะเจาะจงในโครงสร้างของสิ่งที่จะวัด ไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป และสิ่งใดที่จะรวมเข้าไปในการวัดครั้งนี้ด้วย

ขั้นที่ 2 สร้างข้อคำถาม โดยต้องเลือกข้อคำถามที่สะท้อนถึงจุดมุ่งหมายในการวัด, สร้างข้อคำถามที่มีลักษณะเท่าเทียมกัน, จำนวนข้อคำถามควรมีให้มีจำนวนมากเป็น 3 หรือ 4 เท่าของมาตรฐานที่ที่ต้องการ, แยกแยะข้อคำถามที่มีลักษณะที่คัดออกจากข้อคำถามที่มีลักษณะที่ไม่ดี โดยพิจารณาจาก ความกำกวมของข้อคำถาม การมีข้อความที่ยาวเกินไป อ่านแล้วเข้าใจยากหรือมีหลายแนวคิดอยู่ในข้อเดียว ข้อความในข้อคำถามไม่ควรเป็นบวกหรือเป็นลบมากเกินไป

ขั้นที่ 3 กำหนดรูปแบบสำหรับการวัดว่าจะมีลักษณะของมาตรเป็นเช่นไร อาทิ มาตรแบบเทอร์สโตน, มาตรแบบกัทแมน, มาตรแบบออกสกูล หรือมาตรแบบลิเคิร์ต, จำนวนช่วงของการวัดจะเป็นเท่าไร มีรูปแบบการตอบลักษณะใดแบบสองทางหรือแบบทางเดียว พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาในการตอบให้ชัดเจน

ขั้นที่ 4 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามที่สร้างขึ้นในรอบแรก โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการให้นิยามปรากฏการณ์ของ สิ่งที่จะวัดของผู้สร้างมาตรว่ามีความสัมพันธ์กับข้อคำถามที่สร้างขึ้นหรือไม่อย่างไร, แล้วประเมินความชัดเจนและความถูกต้องของข้อคำถามในเชิงเนื้อหา การใช้คำ โครงสร้างในการวัด เป็นต้น, ผู้เชี่ยวชาญต้องสามารถบอกได้ว่าประเด็นใดควรตกไปและประเด็นใดควรที่จะเพิ่มเข้ามา และสุดท้ายผู้สร้างมาตรจะต้องสรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด แล้วตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธคำแนะนำใดบ้างซึ่งในขั้นตอนนี้ถือเป็นการรับผิดชอบของผู้สร้างมาตรเอง

ขั้นที่ 5 พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีความตรง ตามที่กล่าวว่าหัวใจของมาตรคือชุดของข้อคำถามที่พัฒนาขึ้น ถ้าเป็นไปได้ควรเพิ่มเติมข้อคำถามที่คล้ายคลึงกันหรือเป็นแบบคู่ขนานลงในมาตร ซึ่งข้อคำถามดังกล่าวที่ช่วยในการตรวจสอบความตรงของมาตร และมีความเป็นไปได้ที่ผู้ตอบจะตอบมาตรตามความความต้องการของสังคม (Social desirability) ดังนั้นควรเพิ่มเติมข้อคำถามในมาตรเพื่อตรวจสอบการตอบตามความต้องการของสังคมเข้าไปในมาตรด้วย โดยมาตรดังกล่าวมีผู้สร้างขึ้นได้แก่ Strahan and Gerbasi (1972) จำนวน 10 ข้อคำถาม เป็นต้น และควรตรวจสอบถึงความลำเอียงในการตอบด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาตรที่มีความตรงอย่างสมบูรณ์

ขั้นที่ 6 นำมาตรไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างซึ่งประเด็นนี้ยังไม่มีความชัดเจนที่เป็นข้อสรุปที่แน่นอน ตามหลักเหตุผลแล้วกลุ่มตัวอย่างควรมีขนาดใหญ่ Nunnally (1978) กล่าวว่าจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่จะวัดนั้นมีความเกี่ยวข้องกับจำนวนข้อคำถามด้วย โดยเสนอว่ากลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวน 300 คน จึงถือว่าเพียงพอ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องรูปแบบของความแปรปรวนร่วมระหว่างข้ออาจะไม่คงที่ และความไม่เป็นตัวแทนของประชากรที่ตั้งใจจะใช้มาตร

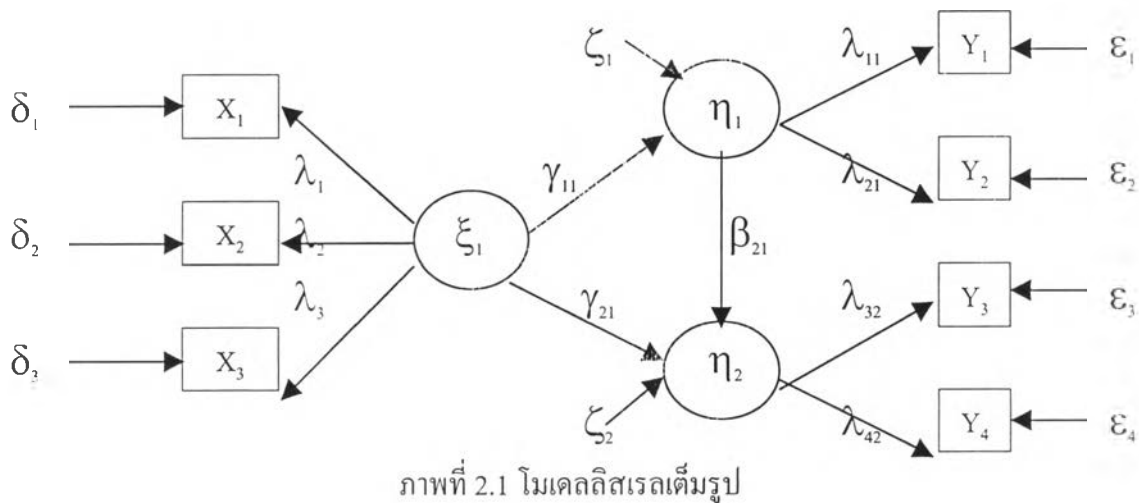
ขั้นที่ 7 การประเมินข้อคำถาม โดยการทดสอบข้อคำถามที่สร้างขึ้นเพื่อหาข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์สูงกับคะแนนจริงหรือตัวแปรแฝงที่ต้องการวัด โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างข้อ (inter-correlation) หากมีค่าสูง แสดงว่ามีตัวแปรแฝงร่วมกันอยู่ หากพบค่าความสัมพันธ์เป็นลบควรพิจารณาว่าได้มีการกลับขั้วการให้คะแนนหรือไม่ ถ้ายังไม่ได้กลับขั้วการให้คะแนนก็กลับคะแนนให้เรียบร้อย แล้วจึงหาความสัมพันธ์อีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นหาความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของมาตร (Item-scale correlation) ซึ่งประกอบด้วย 2 ลักษณะคือ the corrected item-scale correlation เป็นการหาความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม โดยที่ไม่ได้รวมคะแนนของข้อที่จะหาความสัมพันธ์ไปด้วย และ the uncorrected correlation คือ การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนในข้อนั้นกับคะแนนทั้งหมดของมาตร

ตรวจสอบความแปรปรวนรายข้อหาข้อคำถามมีความแปรปรวนสูงแสดงว่ากลุ่มผู้ตอบมีความหลากหลายในการตอบ แล้วหาค่าเฉลี่ยของข้อคำถามเพื่อหาจุดกึ่งกลางของพิสัยการตอบ ตรวจสอบความเที่ยงของมาตร โดยเฉพาะสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งจะบ่งชี้สัดส่วนของความแปรปรวนในคะแนนของมาตรวัด หรือการหาค่าความเที่ยงอื่นๆ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 Nunnally (1978) เสนอว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.70 ขึ้นไปจึงจะสามารถยอมรับได้

ขั้นที่ 8 กำหนดความยาวที่เหมาะสมของมาตร เนื่องจากความยาวของมาตรมีผลต่อความเที่ยง ทำให้มีความแปรปรวนร่วมระหว่างข้อคำถามสูง ดังนั้นการเพิ่มจำนวนข้อเข้าไปในมาตรทำให้มีความเที่ยงสูงขึ้น แต่ถ้ามาตรมีขนาดสั้นก็จะทำให้ผู้ตอบไม่เกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นผู้สร้างมาตรควรพิจารณาถึงความยาวที่เหมาะสมของมาตรด้วย หากต้องคัดข้อคำถามออกควรพิจารณาข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์ต่ำกับข้อคำถามอื่นๆ เป็นต้น

ตอนที่ 3 โมเดลลิสเรลและการวิเคราะห์องค์ประกอบ

โมเดลลิสเรล ประกอบด้วย โมเดลสำคัญสองประเภท คือ โมเดลการวัด (Measurement modal) และ โมเดลสมการ โครงสร้าง (structural equation medal) โมเดลการวัดจะแสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรสังเกตได้ แบ่งโมเดลการวัดออกเป็น โมเดลการวัดสำหรับตัวแปรภายนอก หมายถึง ตัวแปรนั้นที่ไม่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอื่นในโมเดล และโมเดลการวัดสำหรับตัวแปรภายใน ประกอบด้วยตัวแปรที่ได้รับผลจากตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งในโมเดล ส่วนโมเดลสมการ โครงสร้างจะเป็นโมเดลที่แสดงความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างตัวแปรแฝงจากโมเดลการวัดต่างๆ ดังภาพ

ภาพที่ 2.1 โมเดลลิสเรลเต็มรูป

โมเดลลิสเรลเต็มรูปจากภาพ ประกอบด้วย โมเดลการวัด 3 โมเดล เป็นโมเดลตัวแปรภายนอก 1 โมเดล วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว และโมเดลตัวแปรภายใน 2 แต่ละโมเดลวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร และโมเดลสมการ โครงสร้างจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงทั้ง 3 ตัว

โดยสัญลักษณ์อักษรกรีก จะแทนด้วย เวกเตอร์ของตัวแปร 7 ตัว เมทริกซ์สัมประสิทธิ์การถดถอย 2 ตัว เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุ 2 ตัว และเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนรวม 4 ตัว ดังนี้

X	=	เวกเตอร์ตัวแปรแฝงภายนอกสังเกตได้ X
Y	=	เวกเตอร์ตัวแปรภายในสังเกตได้ Y
ξ	= Xi	= เวกเตอร์ตัวแปรภายนอกแฝง K
η	= Eta	= เวกเตอร์ตัวแปรภายในแฝง E
δ	= Delta	= เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน d ในการวัดตัวแปร X
ε	= Epsilon	= เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน e ในการวัดตัวแปร Y
ζ	= Zeta	= เวกเตอร์ความคลาดเคลื่อน z ของตัวแปร E
Δ_X	= Lamda-X	= เมทริกซ์สปส. การถดถอยของ K บน X
Δ_Y	= Lamda-Y	= เมทริกซ์สปส. การถดถอยของ E บน Y
Γ	= Gamma	= เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุจาก K ไป E
β	= Beta	= เมทริกซ์อิทธิพลเชิงสาเหตุระหว่าง E
Φ	= Phi	= เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรภายนอกแฝง K
Ψ	= Psi	= เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน z
Θ_δ	= Theta-delta	= เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน d
Θ_ε	= Theta-epsilon	= เมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมระหว่างความคลาดเคลื่อน e

โมเดลการวัด (measurement model) เป็นโมเดลที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณลักษณะและตัวแปรสังเกตได้หลายตัวแปร หลักในการวัดจะต้องสร้างองค์ประกอบจากหลายตัวแปร โดยจะรวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน แต่ละองค์ประกอบคือ ตัวแปรคุณลักษณะแฝง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538) ดังแสดงดังนี้

ตัวแปรในโมเดลสมการ โครงสร้าง มีความสัมพันธ์กันแสดงในรูปของสมการ ดังนี้

$$\eta_1 = \gamma_{11}\xi_1 + \zeta_1 \quad \eta_2 = \beta_{21}\eta_1 + \gamma_{21}\xi_1 + \zeta_2$$

$$\begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ \beta_{21} & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \gamma_{11} \\ \gamma_{21} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \xi_1 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \zeta_1 \\ \zeta_2 \end{bmatrix}$$

เขียนรูปสมการได้ดังนี้ $\eta = \beta\eta + \gamma\xi + \zeta$

ตัวแปรในโมเดลการวัด มีความสัมพันธ์กันแสดงในรูปของสมการ ดังนี้

$$\begin{aligned} X_1 &= \lambda_1 \xi_1 + \delta_1 & X_2 &= \lambda_2 \xi_1 + \delta_2 & X_3 &= \lambda_3 \xi_1 + \delta_3 \\ Y_1 &= \lambda_{y1} \eta_1 + \varepsilon_1 & Y_2 &= \lambda_{y1} \eta_1 + \varepsilon_2 & Y_3 &= \lambda_{y2} \eta_2 + \varepsilon_3 & Y_4 &= \lambda_{y2} \eta_2 + \varepsilon_4 \end{aligned}$$

$$\begin{bmatrix} X_1 \\ X_2 \\ X_3 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \lambda_1 \\ \lambda_2 \\ \lambda_3 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \xi_1 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \delta_1 \\ \delta_2 \\ \delta_3 \end{bmatrix}$$

$$\begin{bmatrix} Y_1 \\ Y_2 \\ Y_3 \\ Y_4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \lambda_{11} & 0 \\ \lambda_{21} & 0 \\ 0 & \lambda_{32} \\ 0 & \lambda_{42} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \eta_1 \\ \eta_2 \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} \varepsilon_1 \\ \varepsilon_2 \\ \varepsilon_3 \\ \varepsilon_4 \end{bmatrix}$$

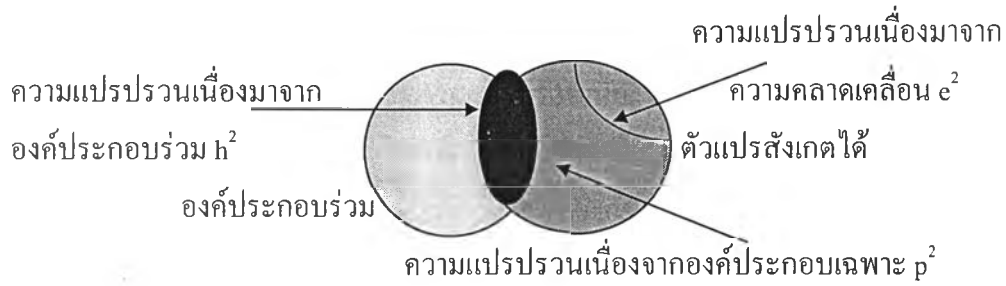
เขียนรูปสมการได้ดังนี้

$$\begin{aligned} X &= \Lambda_x \xi + \delta \\ Y &= \Lambda_y \eta + \varepsilon \end{aligned}$$

โดยทั่วไปโมเดลการวัด จะเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งถือเป็นเครื่องมือในการวัดองค์ประกอบซึ่งเป็นตัวแปรแฝง นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรว่ามีโครงสร้างตามนิยามเชิงทฤษฎี หรือไม่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงอย่างไร วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ ใช้ในการสำรวจและระบุองค์ประกอบที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลจากการวิเคราะห์จะได้ตัวแปรน้อยลงและได้องค์ประกอบร่วม การวิเคราะห์ในลักษณะนี้โดยทั่วไปเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ซึ่งจะมีจุดอ่อนที่ทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่ตรงตามสภาพความจริงเนื่องจากการไปกำหนดให้ทุกตัวแปรในโมเดลเป็นผลมาจากองค์ประกอบร่วมทุกตัวและส่วนที่เป็นความคลาดเคลื่อนของตัวแปรที่ศึกษาไม่สัมพันธ์กัน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538)

วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์องค์ประกอบอีกประเด็นหนึ่งคือการตรวจสอบโมเดลสมมติฐานที่มีทฤษฎีรองรับ ซึ่งเรียกกันว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ซึ่งจะช่วยลดข้อดีของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้

การวิเคราะห์องค์ประกอบใช้หลักของการศึกษาความแปรปรวน โดยแบ่งความแปรปรวนออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต้องคำนึงถึงข้อตกลงเบื้องต้น (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538) ดังต่อไปนี้คือ

(1) ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบ นั่นคือตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวมีความแปรผันเนื่องจากองค์ประกอบร่วม (common factor = F) และองค์ประกอบเฉพาะ (unique factor = U) โมเดลสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$Z = (a_1)(F_1) + (a_2)(F_2) + \dots + U$$

$$= \sum aF + U$$

Z คือ ผลบวกเชิงเส้นขององค์ประกอบร่วม F_1, F_2, \dots

U คือ องค์ประกอบเฉพาะ

a_1, a_2 คือ น้ำหนัก (weight) ขององค์ประกอบร่วมแต่ละองค์ประกอบ เรียกว่า น้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading)

(2) ข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยความเป็นอิสระระหว่างองค์ประกอบ กล่าวคือ องค์ประกอบร่วม และองค์ประกอบเฉพาะ ของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวเป็นอิสระต่อกัน นั่นคือ ค่าแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบร่วมและองค์ประกอบเฉพาะมีค่าเป็น ศูนย์

(3) คุณสมบัติด้านการบวกของความแปรปรวนขององค์ประกอบ โดยวิเคราะห์ ความแปรปรวน ในตัวแปรสังเกตได้ ประกอบด้วยผลบวกของ องค์ประกอบเฉพาะและความแปรปรวนจากองค์ประกอบร่วม เมื่อโมเดลอยู่ในรูปคะแนนมาตรฐานจะมีค่าเฉลี่ยเป็น ศูนย์ และความแปรปรวนเป็น หนึ่ง

ขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ (1) การเตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (2) การสกัดองค์ประกอบขั้นต้น (extraction of the initial factors) (3) การหมุนแกน (method of rotation) (4) การสร้างตัวแปรประกอบหรือสเกลองค์ประกอบ

จากการเปรียบเทียบระหว่างการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีความแตกต่างในการเลือกใช้สำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเหมาะสำหรับการศึกษาคุณลักษณะที่ยังไม่มีทฤษฎีหรือโมเดลการวัด จะต้องสำรวจว่าคุณลักษณะที่สนใจศึกษาประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง ส่วนการวิเคราะห์

องค์ประกอบเชิงยืนยันจะเหมาะสมกับการศึกษาคุณลักษณะที่มีโมเดลทางทฤษฎีที่ต้องการตรวจสอบว่า โมเดลและข้อมูลมีความสอดคล้องกันเพียงใด รวมทั้งเป็นการตรวจสอบความตรงของโมเดล ประการที่สอง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมีข้อตกลงเบื้องต้นที่เข้มงวด และไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เช่น ความคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระต่อกัน แต่การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นให้สอดคล้องกับข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริง ทำให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องมากขึ้น ประการสุดท้าย ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจให้ค่านำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวที่เป็นผลมาจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเมื่อนำผลไปใช้ต้องกำหนดจำนวนองค์ประกอบตามผลการวิเคราะห์ เช่น ใช้องค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (eigen value) สูงกว่า 1 และเลือกใช้ น้ำหนักองค์ประกอบตัวแปรที่มีค่าสูงกว่า 0.30 วิธีการดังกล่าวทำให้มีความคลาดเคลื่อนในการแปลผลการวิเคราะห์ เพราะการไม่นำค่านำหนักองค์ประกอบที่ต่ำกว่า 0.30 มาใช้ประโยชน์ และไม่มีหลักในการแปลผล เพราะผลการวิเคราะห์จะรายงานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและองค์ประกอบได้ทั้งๆ ที่น้ำหนักองค์ประกอบนั้น ไม่มีนัยสำคัญ แต่การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จะแปลความหมายได้ง่ายและมีความถูกต้องเพราะมีค่าสถิติในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืน (goodness of fit test) ระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รวมทั้งมีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของน้ำหนักองค์ประกอบทุกค่าด้วย (Bollen, 1989; Joreskog and Sorbom, 1989; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2538) นอกจากนี้ สุวิมล ติรกานันท์ (2538) ได้เปรียบเทียบการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 เปรียบเทียบการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ	การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน
<p>1. ความหมาย</p> <p>EFA เป็นการนำการวิเคราะห์ตัวประกอบมาจัดหมวดหมู่ของกลุ่มตัวแปร เมื่อกลุ่มตัวแปรที่ศึกษานั้น ผู้วิจัยยังไม่มีทฤษฎีหรือแนวคิดสนับสนุนในเรื่องนั้นมาก่อน</p>	<p>CFA เป็นการวิเคราะห์ตัวประกอบเมื่อมีสมมติฐานที่แน่นอนว่ามีตัวแปรแฝงระหว่างกลุ่มตัวแปรที่ศึกษา เพื่อเปิดเผยตัวแปรแฝงให้ชัดเจน เท่าที่จะทำได้</p>
<p>2. วิธีการ</p> <p>EFA จะพิจารณาจากวิธีการทางคณิตศาสตร์ตัวประกอบที่ได้มักจะตั้งชื่อจากตัวแปรที่มีน้ำหนักตัวประกอบสูงสุดในตัวประกอบนั้น</p>	<p>CFA จะพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้เหมาะสมกับทฤษฎีที่เสนอไว้มากน้อยเพียงใด</p>
<p>3. ข้อตกลงเบื้องต้น</p> <p>3.1 ตัวประกอบร่วมทุกตัวมีความสัมพันธ์กัน (oblique rotation) หรือตัวประกอบร่วมทุกตัวเป็นอิสระต่อกัน (orthogonal rotation)</p> <p>3.2 ตัวแปรที่สังเกตได้ทุกตัวได้รับอิทธิพลโดยตรงจากทุกตัวประกอบ</p> <p>3.3 ตัวแปรที่สังเกตได้ทุกตัวได้รับอิทธิพลจากตัวประกอบเฉพาะหรือความคลาดเคลื่อนเพียงตัวเดียว</p> <p>3.4 ความคลาดเคลื่อนทุกตัวเป็นอิสระต่อกันและเป็นอิสระจากตัวประกอบทุกตัว</p>	<p>มีการผ่อนคลายข้อตกลงเบื้องต้นของ EFA และสามารถเพิ่มข้อจำกัดบางประการที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่ต้องการทดสอบได้ เช่น สามารถวางเงื่อนไขให้ ตัวประกอบบางคู่มีความสัมพันธ์กัน เลือกตัวแปรที่สังเกตได้บางตัวให้ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากเพียงบางตัวประกอบ เลือกตัวแปรที่สังเกตได้เพียงบางตัวที่ได้รับอิทธิพลจากความคลาดเคลื่อนของตัวแปรบางคู่มีความสัมพันธ์กัน เป็นต้น</p>
<p>4. การกำหนดจำนวนตัวประกอบ</p> <p>ไม่มีการกำหนดองค์ประกอบล่วงหน้า ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์</p>	<p>กำหนดไว้ล่วงหน้าตามทฤษฎีที่ศึกษา</p>
<p>5. ดัชนีที่ใช้ตรวจสอบความเป็นเอกมิติ</p> <p>5.1 ER</p> <p>5.2 Eigen Plot</p>	<p>5.1 ทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลกับ โมเดลด้วย χ^2-test, residual</p> <p>5.2 ทดสอบความเหมาะสมของข้อมูลกับ โมเดลด้วย ดัชนี GFI, AGFI, RMSEA, NNFI, NFI, RFI, IFI, PGFI และ CV</p>
<p>6. โปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้</p> <p>SPSS, SAS, LISREL</p>	<p>TESTFACT, EQS, LISCOMP, LISREL, AMOS</p>